

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f

HIRDETÉSEK:

3-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában

TELEFON-SZÁM: 351

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József tércsopót 2. sz.

TELEFON-SZÁM: 161

Arad, 1913.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Pentek, január 24.

Mai számunk főbb közleményei:

Választójog és általános sztrájk.
Elítélt aradi tolvajsözöveget.
Bizonytalan előre...
Pallós Armin leleplez.
Barth Lajos Amerikában.
Iritz-Kugel — a kanadai gyémántcsaló.
Százhusz hold föld — a holdban.
Megakadályozott családirtás.
Ifju-török forradalom Konstantinápolyban.
Tanítók fizetésrendezése.
Tarkaságok.

Törökország pusztulása.

Arad, január 23

Törökország megtette az európai békének azt a szívességet, hogy lemondott Drinápolyról. Nem egyszerű előékenységből tette, sőt a nagyhatalmaknak az az egyszerű kijelentése, hogy „a háboru esetleges folytatásához Európa pénzügyi támogatására nem számíthat”, szinte kisajtolta a török nemzetgyűlésből ezt az elhatározást, amelyért egymagukban se a londoni békekövetek, se pedig a kormány nem merték a felelősséget vállalni. Most végre megszületett ez az elhatározás és ha egy ideig marcangolni fogja a mozlimok nemzeti és vallási önértékét, hogy a szent város, a szultánsirok helye idegen kézre került és ha ez a forrongásra amugy is hajló hadseregben s a szofták által kormányzott néptömegekben egy ideig bizonyos nyugtalanságot fog teremteni: (aminthogy már ma este lázongtak is a főváros utcáin) az a lehetetlenség, amely a török sereget és

a török birodalmat a háboru folytatásától elzárja, előbb-utóbb meg fogja teremni az általános megnyugvást.

Ez tehát az európai békéhez megvolna. A békeszeretők mellett a legnagyobb örömmel ezzel Bulgáriának jutott, amelyet jelentőségben, fényben, hatalomban erősebbé tesz ennek a nevezetes városnak birtoka. Azért a nagy véráldozatért, anyagi erőmegfeszítésért, amelyet a háboruba fektetett, csak ez a siker ad igazi kárpótlást, — ha ugyan az elpazarolt élet és az elpusztult nemzeti erő egyáltalán kárpótolható.

Az a kérdés, hogy amikor a legnehezebb kérdésen átvágódtak, és miután biztos, hogy Csataldzsánál a pihenőre tért ágyuk újból meg nem szólalnak, biztosítva van-e már Európa nyugalma? Visszatér-e az a biztonság, a produktív munkára való rend, amely a törökökkel folytatott háborukat megelőzte?

A jelek arra mutatnak, hogy erre a nagyon megkívánt állapotra még várni kell. Törökország és a Balkán koalíció között sincs minden elintézve, sőt hátra van egy nehéz kérdés. Az ozman birodalom, miután mindent odaadott, amije, Konstantinápolyon és egy keskeny földgyűrűn kívül Európában volt, most azt várja, hogy a hadsarc fizetése alól oldják föl. Azután hátravannak — s ezek a nehezebb kérdések, — a szövetséges államok igényei. Montenegró már is Szkutari birtokára vágyik, noha azt meg nem hódította. Meg kell csinálni az albán fejedelemséget, amelynek határait nem lesz könnyű úgy megállapítani, hogy Szerbiának

is, Montenegrónak is tessenek. El kell intézni a szerb kereskedelmi kikötő dolgát. Bizonyára a bolgár-román konfliktusnak, határvetélkedésnek is vannak még függő tételei.

Mindezek és még egyéb kérdések nagyon alkalmasak arra, hogy az ellentétes érdekeket kihegyezzék, új ellentéteket keltsenek az egyes államok mögött álló, azokkal szimpatizáló nagyhatalmak között. A míg az összes kérdéseket elintézik, sok konfliktus felhője fog a diplomácia égboltjára vonulni, s a tőzsdék, amelyek ma a konstantinápolyi békehir hatása alatt fölvillanyozott kedvvel ültek a spekuláció lovára, sokszor fognak még megrebbenni. És talán ennek a disputának idejére várakozik a tartalékosok hazabocsátásával Oroszország s ennek következtén a monarchia is. Valószínű, hogy a tartalékosok hazaengedése, tehát a végleges leszerelés hosszú ideig nem következik be. Az a huszonnégy óra, amely a tegnapi nemzetgyűlés óta eltelt, világszenzációt értelt meg. *Ma este Konstantinápolyban a török hadsereg ifju-török tagjai forradalmi jeleneteket provokáltak.* Föllázították a szultán és a kormány ellen a népet s arra *kényszerítették a kormányt, hogy azonnal mondjon le.* A Kiamil-kabinet le is mondott és a megriasztott szultán már ki is nevezte az új kormányt, amely *csupa ifju-török katona politikusból áll.* Ez azt jelenti, hogy Törökországban a harcipárt kerekedett fölül, amely *aligha teszi magáévá a nemzetgyűlés tegnapi*

Ábrahám igazsága.

Írta: Ifjabb Jeszenszky Sándor.

— De jó dolga van a vörös Csarnicskának, — mondogatták a faluban, — urak dolgoznak neki.

Csakugyan jól ment a sora a vörös Csarnicskának. A malom kintűnben hozott s most kidobatta az ócska fakereket és helyébe turbinát vásárolt. Még a szolgabíró is kijött megadni az engedélyt s a patak töltéseit, a cementágyon pedig indszellér felügyelete alatt dolgoztak az olasz munkások.

Nagy cementfalak és szilipek közé szorították a Zsarnóczát s úgy vezették a malom felé. Az egész falu talpon volt s nap-nap után rengeteg nézője akadt a készülő vízműveknek. Könnyű munkája volt nyárközepén a mérnöknek. A Zsarnóca alig volt nagyobb, mint egy csermely s hegyta magát terelni, szorítani. Néhol még tágnak is látszott a fehérre cementezett meder s nagyzási hóbori művének látszott a közepén baktató kis patakhoz mérve.

Alig fejezték be a munkákat s tették rá a turbinára a rostélyt, megkezdődtek az őszi esők. A Zsarnóca felébredt és napról-napra nőtt. Eleinte nagyon küzködött az új töltésekkel, mert nem volt hozzászokva ilyen keskeny uton járni, de látva a küzdelem hiábavalóságát, látszólag megnyugodott. Fodrai elsimultak, csörtető, csobogó jó kedve elnémult és simán, hangtalanul, a mély vizek szomorú nyugalmaival siklott el a cement falak között, nagy ujságára a falunak.

De a cementöltés sem volt végtelen. Hamar rájött erre a Zsarnóca. Mig itt lenn az alsó fa-

luban összeszorítanak, addig én a felső faluban nyugodtan kinyújtózkodhatom, — gondolta és úgy is tett. Egy éles kanyarodónál azután megkezdte a nyújtózkodást.

Szaladtak az emberek az Ábrahám zsidó boltjába.

— Hej öreg! Viszi a kertjét a víz.

Az öreg Ábrahám elég nyugodtan fogadta a hírt. A pult mögött ült egy nagy zsákon s okulárisa mögött felpillantott a birhozóra.

— Majd elall egyszer az eső, — jegyezte meg röviden.

— Nem az eső miatt nagy a víz, hanem a Csarnicska gátja szorítja vissza. Magyaráltak az öregnek. Ábrahám még most sem jött ki a békettüresből.

— Majd megnézem, — mondotta s lassan felcélhódva kiterelte az embereket a boltból, bezárta belülről az ajtót s kiment a hátulsó ajtón az udvarra. Lassan keresztül ment a sáros udvaron. Görnyedt, megtört öreg ember volt; régen elhagyta már a hetvenet. Az udvaron tul kezdődött a kert, mely lenyúlt a patakig. A kertben bizony nem volt semmi más, csak természetadta pázsit és szilvafák. Ábrahám kinyitotta a rácsos kertkaput. Jókorra técsa állta utját. Nagynehezen kikerülte, de a mint rálép a före, az nagyot loccsan alatta s fölcsap a víz. Jól megnézi, hát a fü között ott csillog már mindentűt a Zsarnóca vize s egyes helyeken egész örvényeket mosott magának.

Az öreg Ábrahám visszavonult s a falu föutjára kerülve, lement a malomig. Jól megnézte az új gátakat, mert még nem látta; sohasem szokott boltjából kimozdulni. Megál-

lapithatta ép úgy mint mindenki, s ki látta, hogy ezek a cementművek közvetlen okozói annak az árvíznek, mely a kertjét elborította. A falubeliek némán követték s a vörös Csarnicska is aggódva tekintgetett ki malma ajtaján, míg az öreg szikár hajlott alakja ott libegett a tulsó parton. Végre az öreg haza felé indult. Követte majdnem az egész falu. Kíváncsian kémlelték az arcát s szerették volna belőle a szerencsés Csarnicska vesztét kiolvasni, de az öreg arca épen olyan nyugodt maradt, mint azelőtt, mikor még kaszálgatott a kertjében.

Nem soká birták a kíváncsiságot, páran bementek a boltba, megkérdezni, mit határozott az öreg.

— Semmit, — felelte az öreg Ábrahám.

— De ha ez így tart, akkor vége a kertjének, kimossa a füvet, a fakat a viz!

— Nem is kell nekem az a kert. — válaszolt Ábrahám nagy nyugalommal — nincs semmi hasznom belőle.

— Hát a hét forint ára széna.

— Ezentul nem kaszálatok, — mondotta békettüresrel.

— Hiszen a Csarnicska töltése az oka az egész árvíznek, neki kell megtéríteni a kárt s úgy megcsináltatni a malom felett a partot, hogy ne fu hasson a viz! Ábrahám! magának van igazsága. Ne hagyja magát!

— Igen ám, de az igazság nagyon drága dolog sokba kerül; nekem nem fizeti ki magát, — végezte be a beszélgetést Ábrahám.

Es hiába volt minden kísérlet, Ábrahám nem jött ki a békettüresből. A faluban nagyon sokat beszéltek erről az esetről s nagy felszoborodással

határozatát. Ugy látszik a Tripolisból hazakerült hősök föllázították a hadsereget, amely most rendkívül erősnek érzi magát és tiltakozik Drinápoly átadása ellen. Inkább a halált kívánják, mint az olyan szégyenletes békét, amely az ellenség kezére juttatja a szent sirok városát. Nem lehetetlen tehát, hogy a legközelebbi napokban újból megdöndülnek az ágyuk, s ezek a hangok talán a török birodalom gyászos pusztulását hirdetik.

Választójog és általános sztrájk.

— A képviselőház ülése. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 23.

A képviselőház ma kevés érdeklődéssel letárgyalta azokat a kisebb törvényjavaslatokat, melyeket napirendjére tűzött s ezenkívül a mentelmi bizottságnak egy sereg jelentését.

(Miskolczi bojkottál.)

Ma a folyosón se volt valami élénk élet, a képviselők leginkább a választójogi javaslatról s a szociálisták készülő sztrájkmozgalmáról beszélgettek. Az egyik pamiagon Tisza István gróf törvénykönyvvél kezében, Balogh Jenő igazságügyminiszterrel beszélgetett hosszasan, a másikon pedig Hédekváry Károly gróf, mint a munkapárt új elnöke Vojnits István báróval és Ghillányi Imre báróval, a párt alelnökével tanácskozott.

Réggel a folyosón érdekes jelenet történt Tisza István és a munkapárti Miskolczi Imre között. Tisza ugyanis egy csoport mellett elhaladva köszöntötte a képviselőket, akik közül Miskolczi, mint rövidlátó ember, az első pillanatban nem ismerte föl Tiszát.

— Szervusz Imre, jó reggelt! fordult most Tisza egyenesen Miskolczihoz, meg se ismersz. Vagy talán már te is bojkottálsz?

— Ezembe sincs, kegyelmes uram, — mentegéldözött Miskolczi, a képviselő pedig jót nevettek a jeleneten.

Az ellenzék ma sem jött el a parlament elé, hogy a bejutását megkísérelje. A munkapárton sokat tréfálkoztak ma azon, hogy az ellenzék tovább folytatja az ellenparlamentben eddig kifejtett tevékenységét s a választójogi javaslat tárgyalására is külön bizottságot küldött ki. A képviselők fölemlítették, hogy Apponyi Albert gróf tegnapi beszédében maga is beismerte azt a ve-

szedelmet, melyet az ellenzék választójogi terveze az erdélyrészi magyarságra, különösen a székelyságra nézve magában foglal. Ezzel az ön kénytelen beisméréssel szemben — mondták — hiába hangoztatja az ellenzék a maga választójogi programjának nemzeti szempontból való megbízhatóságát.

(Az ülés.)

Ma ismét az ellenzék közreműködése nélkül tartott ülést a képviselőház; a bejáratokat ma is csendőrök őrizték, bár az ellenzékiek meg sem kísérelték a bevonulást.

Az ülést háromnegyed tizenegykor nyitotta meg Tisza István gróf, Zichy János gróf miniszter az ülés elején két törvényjavaslatot terjesztett be a tanítók fizetésének rendezéséről. A javaslatok beterjesztését a Haz éjlenzéssel fogadta. (A javaslatokat lapunk más helyen találja az olvasó.)

A napirend első pontján az új nyeresémmékölcsonról szóló törvényjavaslat szerepelt; melyet Lévy Lajos báró előadó ismertetett. Az előadó elsorolta azokat a munkásvédelmi és más szociális intézményeket, melyek az új nyeresémmékölcson jövedelmében osztozkodni fognak; remélhető, hogy az így módon segített társadalmi rétegek hálaival fogadják a segítséget.

Hegedűs Kálmán szerint ezért nem jár hála, mert a kormány e javaslat beterjesztésével csak kötelességet teljesített. Szerinte ma már a legri-degebb kapitalista sív sem zárkozhatik el a szociális törekvések elől. Reméli, hogy a pénzügyminiszter meg fogja találni a helyes időpontot, amikor az új nyeresémmékölcson kötvényeit kibocsát-hatja. Megemlékezik a szónok a sztrájkmozgal-makról is: a Haz, ugymond, nem törődik azoknak izgatásával, a kik műtő-haborodást akarnak szítani, hanem nyugodtan teljesíteni fogja kötelességeit a jövőben is. (Helyeslés.)

A Haz a törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben megszavazza.

Papp Géza báró a tokaji borvidék segítségéről szóló törvényjavaslatot ismerteti.

A Haz a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben megszavazza.

Szabó János előadó több vicinálisvasut engedelem okiratának kiadásáról szóló törvényjavaslatot ismerteti.

A Haz mindezeket a javaslatokat vita nélkül megszavazza.

Ezután Rakovszky István, Kovácsy Kálmán, Károlyi József gróf, Rudnay Béla, Maczki Emil, Lovász Márton, Nádányi Gyula, Barcsay Andor, Ivics Sándor, Horváth Gyula, Jákóy Géza, Huszár Károly, Jarmy Béla, Gerliczy Ferenc báró és Hajós Kálmán külföldi mentelmi ügyeit tárgyalta a Haz. Kenedi Géza előadó ismertette az ügyeket, amelyekben részint becsületsértés, részint

párviadal miatt a felsorolt képviselőket, Kovácsy Kálmán és Rudnay Béla kivételével, kiadták a bíróságnak.

Az ülés a jegyzőkönyv hitelesítésével félegy után véget ért.

Elitelt aradi tolvajszövetkezet.

— A Weisz Dávid cég tolvajai. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 23.

A múlt év szeptember havának elején Weisz Dávid aradi fűszerkereskedő cégéi nagy lopásnak jöttek a nyomára. A cégtulajdonos szeptember 6-án reggel konstataulta, hogy az üzlet egyik ablaka be van törve, a kasszából pedig több ezer korona hiányzik. Az aradi rendőrség azonnal megindította a nyomozást s mindjárt arra az állápontra helyezkedett, hogy a lopást csak a helyi viszonyokkal jó ismerős, a hazhoz tartozó ember követhette el. Alapos gyanúkok alapján három nappal később Bécsben letartóztatták Weisznek egy volt segédjét, Leib Mór, de miután alibit tudott igazolni, ismét szabadon bocsátották. A rendőrség azonban tovább haladt ezen a nyomon s konstataulta, hogy Leib alibije hamis, illetve a kereskedőségének tényleg része volt a lopásban. Leib időközben visszatért Aradra s itt le is tartóztatták. Kitűnt ugyanis, hogy itt nem egy betöréssel lopásról volt szó, hanem több folytatónagor lopásról, amelyeket Leib biztatására Weisznek egyik tanulója, a 14 éves Regyis Mihály követte el.

Az aradi kir. törvényszék ma tárgyalta ezt az ügyet. Elsőnek Regyis Mihályt hallgatták ki, aki már a rendőrség és a vizsgálóbíró előtt is töredelmes vallomást tett. Elmondotta, hogy első ízben az üzletben mindig nyitva álló kezipénztárból vett ki pénzt. Leib erről tudomást szerzett és ígérettel rábirta őt, hogy a kassa tartalmát is dezsmálja meg. Leib azt mondotta, hogy a pénzből majd önállóítja magát s őt segédként fogja az üzletben alkalmazni. Regyis ráállott a dologra annál is inkább, mert a kasszát nagyon könnyű volt megdezsmálni. A kassa kulcsa ugyanis a kezipénztár nyitott fiókjában hevert s ő egy éjjel szomszédos szobájából atmaszva az üzletbe,

fogadták Ábrahám kertje pusztulásának újabb részleteit. A hevesebbek már Cserniczka nyakát szerették volna kitekerni, vagy legalább is megállítani a turbinát és használaton kívül helyezni.

— Hadd menjen tönkre Cserniczka, — mondogatták s az öreg Ábrahám lett volna az eszköz, akivel ezt végrehajtkák. De az öreg nem hallgatott rájuk. Hiába mondták, hogy nem kell több, mint a szolgabírószágon bejelenteni s megkapja a kártérítést, Ábrahám nyugodtan nézte, mint válik kertjéből patakmeder. Esténként bezárva kis nyomorult boltját, a padláslépcső aljára ült s az utolsó lépcsőfok alul kihuzott egy téglát s azután egy kis zacskót. A zacskóban aranyak voltak. De persze kicsiny volt a falu, kicsi volt a bolt is és kicsi volt a zacskó is. Kevés arany fért el benne s még nem is volt tele. Csak ritkán tehetett bele új aranyat; itt az üzlet csak krajcárokból ment. De ha kevés is volt a zacskóban az arany, Ábrahám annál jobban szerette azokat. Fakó, mozdulatlan arca felvidult, ha rájuk nézett s mind-egyiket külön külön jól ismerte. Törülgette, tisztogatta az aranyakat, beszélt hozzájuk s néha néha bánatos szomorúság markolt szívébe, ha arra gondolt, hogy csak egytől is meg kell válni. Késő este volt, mikor óvatosan körülnézve előbb, visszatette helyére a zacskót s rányomta a téglát.

Amit nem tudtak a falubeliek elérni, tudni-tilik, hogy perbe állítsák Ábrahámot Cserniczka-val, azt megásínálta a Zsarnócza. Egy napon Ábrahám maga ment le a pincebe Amint leer s lámpáját előre fordítja, megcsillan a pince fődje, mintha gunyosan kinevetné. A Zsarnócza ide is beszökött már. Vízben álltak a petróleumos hordók, usztak a seprők s az ostoronyelek és a

krumpli, az mind tönkrement. Óriási kár; Ábrahám a meglepetéstől alig tudott magához térni. Hosszan nézte a lámpafényben csillogó víztű kört, mintha valamit számított volna. Talán a kárt.

Ettől a perctől kezdve megváltozott Ábrahám; dühösen azidta Cserniczka-t s fogadkozott, hogy beperli. Meg is tette. A főszolgabírónak feljelentette, az ki is szállt s rövid idő múlva megjött az idézés a tárgyalásra. A falu boldog volt, minél jobban köze edett a tárgyalás napja; Cserniczka letörését várták. Az öreg Ábrahám azonban mind szomorubb és ijedtebb lett. Esténként könyves szemekkel nézegette aranyait, mintha válni kellene tőlük.

Végre elérkezett a tárgyalás nagy napja. Előtte való este Ábrahám sírva válogatta az aranyait. Végre egyet kivett, bekötötte piszkos, tarka zsebkendője csücskébe, s visszatette a zacskót s a téglát a helyére. Haromszor ment vissza, s háromszor cserélte ki az aranyat. Nem tudta pontosan megállapítani melyik a legkopottabb. Másnap kora reggel felkászolódtott Ábrahám egy rozszant szekérre s bekerekelt a székhelyre. A szolgabírószágon előtt leszállott s megtapogatta zsebé-t, vajon meg van-e a kendő. Megvolt. A kapuban megállott, kibontotta a kendőt, megnézte még egyszer az aranyat s valami olyast sóhajtott, hogy beh drága dolog az igazság s egy könycsépp ráesett a sápadt aranypénzre.

Bement az irodába. Az irnok asztalánál háttortalanul megállott, előkotorászta az idézést, kinyitotta, melléje tette az aranyat s odaadta az irnoknak. Az irnok olvasni kezdte az idézést s mikor meglátta az aranyat, nagyot nézett.

— Mit akar? Micsoda pénz ez? Vegye csak vissza.

Ábrahám ijedezve visszavette az aranyat, közben kétszer is a földre ejtette remegő kezéből. Az irnok a gyakornokhoz utasította. Ábrahám ide is bebotorkált. Az aranyat itt is, de már nagyobb bátorsággal felajánlotta. A gyakornok lefordta; Ábrahámmal forgott a világ. Hosszu jegyzőkönyvet vettek fel a kártérítésről, de Ábrahám alig tudta, mit felelt, folyton arra gondolt, hogy tulajdonképpen kinek is kell adni az aranyat. Megkönnyebbült, mikor beküldték a főszolgabíróhoz. A főbíró kihirdette határozatot, mely szerint Cserniczka teljes kártérítéssel tartozik s köteles Ábrahám kertje alá is cementtöltést építtetni, ha folytatni akarja az üzemet. Ábrahám ezt már valahogy megértette s boldogan forgatta ujjai között az aranyat. A végén odalépett a főbíróhoz s kezébe akarta nyomni az aranyat. A főbíró elnevette magát s nem fogadta el. Ábrahám azt sem tudta, hol van, ügyetlenül köszönt és hajlongott s mindenáron egy iratszekerényen keresztül akart távozni. Végre megtalálta az ajtót. Az ámbituson állott a hajdu. Ábrahámnak felvillant a szeme, odanyújtja az aranyat, de a hajdu szép lassan hátra tette a kezét:

— Menjen csak egészséggel haza, öreg, — mondogta s viláért sem akart tudomást venni Ábrahám aranyáról.

Ábrahám egész zavarodottan ment ki a kapun. Örvendezett a kártérítésnek, örül, hogy nem hiába járt, de valami azért nyugtalankodott benne. Nincs egészen rendben még a dolog, valamit még elfelejtettem. Ekkor kinyitja tenyerét s meglátja benne az aranyat. Igaz! igaz! gondolja magában s az utcán játszó gyerekek közül megfog egyet, kezébe nyomja a megsiratott, szeretett aranyat s megkönnyebbülve, megnyugodva tovább megy.

kinyitotta a kasszát és belemarkolt a pénzbe. Hogy mennyit vett ki, azt nem tudja. A pénzt Leibnek adta át. Később újra lopott s ekkor a pénzt az udvaron lévő kőszénrakásba rejtette el, később pedig a pincében egy kályhába dugta. A cipője talpába is eldugott 600 koronát s ezt a pénzt a vizsgálóbírónak átszolgáltatta. Ily módon körülbelül 3000 korona megtérült a kárból.

Utána a másodrendű vádlottat, Leib Mór 22 éves kereskedősegédet hallgatták. Bevallja, hogy szorult helyzetében pénzt fogadott el Regyistől, habár tudta, hogy a pénz lopott. Azt tagadja, hogy ő bujtotta volna fel a vádlottat. Nem azért ment Bécsbe, mert szökni akart, hanem, hogy állást keressen.

A kihallgatott tanúk: Weisz Dávid cégtulajdonos, a fia és alkalmazottai csak a két nagyságról tudnak hozzávetőleges adatokat mondani.

A bíróság hosszas tanácskozás után Regyis Mihályt lopás büntetésében mondotta ki bűnösnek s azért hat havi fegyházra és javító nevelésre ítélte. Leib Mór — miután a felbujtás vádja nem igazolódott be — orgazdaság büntetéséért egy évi börtönrre ítélte. Volt még egy harmadik vádlott is, Regyisnek egy inasárca, Mandl János, akit tulajdon elleni vétséggel vádoltak, mert Regyisnek ötven kororáért egy biciklit adott el, holott tudhatta volna, hogy a fiu bűnös uton juthatott csak a pénzhez. Mandl dorgálásra ítélte a bíróság. A vádlottak közül csupán Regyis felebbezett.

TANÜGY.

Tanítók fizetésrendezése.

(Zichy miniszter javaslata.)

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 23.

Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ma két törvényjavaslatot terjesztett a Ház elé, az állami tanítók, valamint a felekezeti és községi tanítók fizetésének rendezéséről. A két javaslat egyenlővé teszi az állami és nem állami tanítók kezdő fizetését, valamint azt a legnagyobb fizetést is, melyet a tanító hivatali pályán elérhet.

A kezdő fizetés az 1000 korona helyett 1200 korona, a legnagyobb fizetés pedig az eddigi 2600, illetőleg 2400 korona helyett minden tanítóra nézve 3200 korona. Az állami és nem állami tanítók fizetése között az a különbség lesz csak, hogy a nem állami tanító fizetésének emelkedése a 15—25 ik szolgálati év között valamivel lassabb, mint az állami tanítóné. A magasabb fizetési osztályba való előlépés automatikusan történik, de csak az érdemesség alapján; ha a tanfelügyelő a tanító működésének eredményét „ki nem elégtőnek”, vagy magatartását „nem megfelelőnek” minősíti, a tanítót csak akkor zárják ki az előlépésből.

Ugyanilyen módon minősíti a felekezeti tanítót egyházi hatósága, a községi tanítót pedig a községi iskolaszék is; az állami tanítók érdemességét vagy érdemtelenességét azonban kizárólag a tanfelügyelő állapítja meg.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Pallós Ármin teleplez.

(A milliós családok részletei)

Távirattal tudósítás.

Budapest, január 23.

Egyre jobban bonyolódik a Pallós Ignác családi ügye. Takács Aurél budapesti vizsgálóbíró sok munkájába és nehéz fáradságába kerül, amíg ennek a milliós szélhámosnagnak rejtett titkait kideríti. Mert kétségtelen, hogy Pallósnak eddig meg nem nevezett és az ismeretlenség homályában bujdosó bűntársai is vannak. Hogy ezeket ki tudja e ugratni abból a bokorból, ahol most remegve buzódnak meg, az nemcsak a vizsgálóbíró igyekezetén, hanem Pallóson is múlik.

A bonyodalmas ügyben Pallóst eddig kétszer hallgatta ki a vizsgálóbíró. A vizsgálat azonban olyan nagy és olyan széles mederben folyik, hogy még legalább háromszor ki kell hallgatni Pallóst, amíg vallomási jegyzőkönyve teljes lesz. Ugyanígy áll a dolog Barta Mihály és Somló Arnóddal is, akiket még szintén többször ki fognak hallgatni. Barta és Somló védője, dr. Török Sándor, ma meg akarta tekinteni a vallomási jegyzőkönyvet és beszélni szeretett volna a védenccel. A vizsgálóbíró a kérést nem teljesítette s azt mondta a védőnek, hogy várjon, amíg a terheltek kihallgatásával elkészül. Barta tudvalólag nemcsak azzal van vádolva, hogy a hamisított részvényeket forgalomba hozta, de azzal is, hogy a Temesvár—varjasi vasuti részvényekre — az időközben meghalt Fekete Arnold elnök nevét ráhamisította. Somló ellen pedig az a vád, hogy a hamis részvényeket saját aláírásával hitel-síve forgalomba hozta.

A védő, Török Sándor dr. kijelentette, hogy a védenccel ellen elrendelt előzetes letartóztatási végzésben megnyugszik. Eközben megjelent Barta Mihályné és könyörgve kérte a vizsgálóbíró, engedje meg neki azt, hogy fogoly férjével beszélhessen.

— Szívesen teljesíteném a kérését, mondotta előzékenyen a bíró, de amíg a kihallgatása be nem fejezve, addig ezt nem szabad megengednem. De önnek is érdekében áll, asszonyom, hogy most ne beszéljen az urával. Várja meg, amíg lelki izgalmai lecsillapulnak. A találkozás kettőjük között úgy önrre, mint férjére amúgy is olyan izgottságot vált ki, hogy ezt sokkal jobb későbbre halasztani. Jöjjön el pár nap múlva, akkor megadom a beszélgetési engedélyt.

Pallós Ármin fenyeget.

Az asszony erre sirva eltávozott az épületből. Megjelent a törvényszéken Pallós Ármin, a fogoly vállalkozó testvére is, aki a következő kijelentéseket tette:

— Szerencsétlen testvérem, úgy látszik, megfogadta azt a tanácsot, hogy ne keverjen bele az ügyébe másokat, hát elég rosszul tette. Ha módomban lesz, én megmondom neki: igenis mondjon el mindent. Nevezze meg azokat, akik százezreket kaptak tőle. Én bizonyítani tudom, ha befojyt valami pénz, bármekkora összeg volt is az, azt ismerősei és alkalmazottai rögtön szétfordítják. Ő maga teljesen korlátolt ember volt, már aqybaja miatt is. Teljes lehetetlenség, hogy az ő agyában fogamzott meg, hogy engedélyt kérjen a miniszteriumtól arra, hogy a letétbe helyezett részvényekről másolatot készítsen. A bátyám teljesen befolyásolható ember s ő azt tette mindig, amit mások tanácsoltak neki. Én nevéket nem említek. Tessék megnézni a pénztárkönyvet, az majd beszélni fog.

Pallós szintén beszélni szeretett volna a testvérével, de ezt neki sem engedhette meg a vizsgálóbíró.

Az igazság Baráth Ármin körül.

A Pallós ügygyel kapcsolatban Baráth Árminról, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetőjéről különböző hírlapi közlemények jelentek meg.

Amint már jeleztük a Pesti Napló és Pesti Hírlap cikkeinek szerzői ellen a sajtóügyi eljárás meg is indult. A Baráth Árminnal való összekötötéséről Pallós Ignác, amint hitelesen értesülünk, a vizsgálóbíró előtt szó szerint a következő kijelentést tette: Nekem Baráth Ármin sohasem volt a kijárom, őt erre sohasom kértem, nem is teljesített nekem szolgálatot, a vállalkozók a diszkrét kijáróknak fizetett összeget különben sem szokták az illető neve alatt elkönyvelni. Évekkel a temesvár—varjasi vasut megépítése előtt már megindultak ennek az előmunkálatai. Ebben az időben sokat kellett Temesvárra járnom és ott Baráth Árminnal, akit régebből ismertem és aki akkor temesvári újságíró volt, szorosabb baráti viszonyba léptünk, úgy, hogy amikor 1905-ben Budapestre költözött zsirót is vállaltam érte egyik váltón egy elhunyt sógorával együtt. Mindezek a váltók rendezve lettek, vagy legalább is én lekerültem rólok anélkül, hogy a zsirókból eredőleg csak a legkisebb fizetést is teljesítettem volna.

A csődbe jutott vállalkozó.

Pallós Ignác ingó és ingatlan vagyonára a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék tegnap elrendelte a csődöt. A csődbírdetményt mai számában közli a Budapesti Közlöny és a hirdetmény a következő:

12421/1913. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék részéről közhírré tétetik, hogy Pallós Ignác építészvállalkozó (VI. ker., Hegedűs Sándor-u. 16.) bárniel tulajdonos ingó és — Horvát-Szlavonországok kivételével — a magyar állam területén levő ingatlan javaira a csőd meggyittatott.

Csődbiztosul Gallia Béla dr. kir. törvényszéki bíró, tömeggondnokul Balog Arnold dr., tömeggondnok helyettesül Sulok István dr. budapesti ügyvédek nevezettek ki.

Felhívtnak mindazok, kik az általános csődtömeg ellen mint hitelezők igényt támaszthatni vélnek, hogy ebbeli igényeiket 1913. évi március hó 29. napjáig bezárólag mint a követelések bejelentésére kitűzött határidőig ezen kir. törvényszéknél az 1913. évi április hó 24. napján d. e. 9 órára a törvényszéknél (V. Alkotmány utca 14. sz.) a csődbiztos hivatalos helyiségebe kitűzött felszámolási tárgyalás határnapján leendő megállapítás és osztályozás végett az 1881: XVII. t.-c.-ben kijelölt joghátrányok terhe mellett, a csődtömeg ellen, az idézett törvény 126—129. §-ában foglalt szabályok szerint az esetben is bejelentsek, ha igényeik tekintetében külön pör van folyamatban. Felhívtnak továbbá a zálog és megterítési joggal bíró hitelezők, hogy az általuk megszerzett jogot a tömeggondnoknak jelentésük be s az általuk birt dolgokat a tömeggondnok felhívására megbecsülés végett mutassák be.

Azok, akiket elmulasztási, visszakövetelési vagy külön kielégítési jog illet, figyelmeztetnek, hogy amennyiben jogaikat nem érvényesítik, azok a csődtömeg értékesítését és felosztását gátolni nem fogják.

Vége a csődhitelezők felhívtnak, hogy 1913. évi április hó 26. napján, mint a célra kitűzött határnapon délelőtt 9 órakor a törvényszék fent kített helyiségében a csődválasztmány megválasztása végett, a hitelezői minőségüket igazoló okiratokkal elhatva jelenjenek meg. Kelt Budapest, 1913. évi január hó 21. napján. A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék.

Kisérletezés Szatmáron.

Szatmárról jelentik, hogy körülbelül másfél évvel ezelőtt, amikor a pénzügyi viszonyok még normálisak voltak, szatmári pénzügyetektől is kísérleteztek a temesvár—varjasi vasut részvényeinek elhelyezésével. Pallós egyik alkalmazottja után — aki szatmári ember s akit szintén beleszótort manipulációiba — ajánlatot tett több szatmári és szatmármegyei intézetnek, hogy adjanak a temesvár—varjasi h. é. vasut kétszázezer korona névértékű elsőbbségi részvényeire 50% lombard kölcsönt. Ajánlatához mellékelve a vállalat mérlegét is, amely kitűnő eredményeket mutatott fel, kijelentette, hogy a kölcsönt egy év alatt visszatérítési és ami fő: hajlandó a kölcsön után 10% kamatot fizetni.

Bár a kölcsön fölöttebb előnyöknek mutat-

kozott, mert — mint említettük — a mérleg nagyon szép eredményt mutatott fel, a pénzügyi helyzet a bő pénzügyi viszonyok dacára is tartózkodással fogadták Pallós ajánlatát, mert különösen gyanús volt előttük, hogy akkor, amikor a pénz olcsó volt, Pallós saját jószántából 10% kamatot ajánlott fel. Mielőtt tehát tárgyalás alá vették volna a kölcsönnyel, előzőleg információkat szereztek be. Az információk kedvezőtlenek voltak és azt tartalmazták, hogy *Pallós Ignáccal nem tanácsos semmiféle üzleti összeköttetésbe lépni*, bármilyen előnyösnek mutatkozzék is az, mert a Pallós Ignác féle üzletek mindenfelől betegek.

A bankok ilyenformán *visszatartották a lombard üzletet és így a Pallós féle temesvári vasúti helyi érdekű vasút hamis elsőbbségi részvényei nem kerültek Szatmárra.*

Barth Lajos Amerikában.

(Egy washingtoni lap cikke.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 23.

Barth Lajos, az egykori aradi iparos nevezetes fártiu lett, amióta *Die Welt* című értékes autogrammgyűjteményével bejárja a világot. Irunk már arról a gyűjteményről, amelyben világ-hírű emberek autogrammjait találhatjuk meg. Most Barth Lajos Amerikában jár könyvével és ez alkalomból az amerikai lapok cikkeket írnak róla. A *Washington Herald* minapi száma Barth arcképe alatt hosszabb közleményt is írt az Aradról elkerült emberről. A cikk természetesen amerikai izű és Barth nem tehet róla, hogy erősen tulozva mutatja be *A világ* jelentőségét, meg Barth személyét.

A közlemény szövege szerint való fordítása a következő:

Akik a feacskek-allásban, vagy a Willard-rotundán sétáltak a múlt héten, bizonyára észrevették Barth Louis tanácsnokot, ki azelőtt budapesti, most pedig világlakos és anélkül, hogy tudták volna kivel van dolguk, valamely európai nagyhatalom képviselőjének gondolták, ki nemzetközi fontosságú ügyben kereste fel az Egyesült-Államokat. Legalább ezt a benyomást teszi az emberre a tanácsnok külseje és ezt a benyomást csak megerősíti az a kis doboz, melyet vékony szijra fűzve vállán hord és melyre oly feltékenyen vigyáz, mint szemévilágára. Azt gondolná az ember, hogy drága ékszerek, vagy óriási értékű állampapírok vannak a kis dobozban.

Pedig sem papírokat, sem ékszereket nem tartalmaz a doboz, de ami benne van, az legalább is ilyen értékes. Autogrammok vannak a dobozban a világ leghíresebb embereitől.

Az autogrammok egy könyvbe vannak gyűjtve, melynek címlapján ez a szó ékeskedik: *A világ*. A könyv valóban az egész világot képviseli. Nyolc évi és hét hónapi szakadatlan utazás és hetvenhét ezer font sterling gyűmölése. Háromszázezer font sterlingért akarták már megvenni a könyvet, de a tanácsnok mosolyogva utasította vissza az ajánlatot. A könyv nem eladó. Nem, sőt ellenkezőleg. Barth csak mosolyog, mikor szóba hozzák, hogy a könyvet milyen drágán lehetne eladni. Ez a mosoly mindennél jobban kifejezi, hogy mennyire értékeli ő élete nagy munkáját. Nem azért utazott annyi ezer és ezer mérföldet, nem azért költött magánvagyonából oly sok ezer dollárt, hogy árucikkét csináljon munkájának gyűmöléséből. Barth Louis nem iparos, nem kereskedő, hanem művész.

A jövőre vonatkozólag a tanácsnoknak más terve nincs, csak folytatni az autogrammok gyűjtését. Haláláig folytatni fogja a munkát, azután pedig *odaajándékozva a világ valamelyik múzeumának*. Messze felülmul minden hasonló gyűjteményt tökéletességével, páratlanságával. Az oldalak nagyrésze eredeti festő-

nyeket és rajzokat tartalmaz a világ leghíresebb festőitől és rajzoló művészeitől. Az autogrammok többnyire egy arckép alá vannak írva és az arcképek festői is valamennyien híres művészek. Az autogrammgyűjtemény többet ér, mint a világ legnagyobb múzeumainak ékszergyűjteményei.

Barth tanácsnok néhány héttel ezelőtt jött az Egyesült Államokba, hogy megszerezze néhány itt élő kiváló embernek még hiányzó autogrammját. Többek között már írtak is a könyvbe, de sokan vannak, akik még csak ezután fognak írni. Taft elnök írta utoljára a könyvbe a nevét, öt nappal ezelőtt. Holnap Baltimoreba megy a tanácsnok Gibson kardinálishoz.

„A világ” negyvennégy nyelvű irást tartalmaz kilencszázkilencvenhat embertől, kik közül száztizennyolc már meghalt.

A könyv első oldalán Eugenia császárnő autogramja és fényképe van, melyet november nyolcadikán kapott a Farmborough házban. Azután X. Pius pápának keskeny bronzplakettje következik a pápa sajátkezű aláírásával, Mary királynő, a maroccai szultán, az elhunyt Whiteaw Reid, Anglia nagykövete és más nevezetes emberek aláírása tarkítja még a könyvet.

Bizonytalan időre...

— Az új adótörvények elejtése. — Nincs pénzügyminiszter-vétség. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, január 23

Az országgyűlési nemzeti munkapárt ma este *Khuen-Héderváry* Károly gróf elnöklésével értekezletet tartott, amelyen *Heltai* Ferenc országgyűlési képviselő utalva az ellenzéknek az adótörvények körül tanúsított kétszínű magatartására, amelyet a miniszterelnök multkori beszédében méltán bélyegezett meg (Élénk tekiáltások: Igaza volt!) de egyúttal a közönség nyugtalanságára is, amely abból fakadt, hogy a jelenlegi körülmények között nem tudja, vajon a folyó esztendőre mely adótörvényekkel kell számolnia, a régiekkel, vagy az újakkal, kérdést intéz a miniszterelnökhöz a kormányának e részben vallott álláspontjáról.

Lukács László miniszterelnök következőképp válaszolt: Igen szívesen vagyok hajlandó eleget tenni tisztelt barátom kívánságának és válaszat a hozzám intézett kérdésekre a következőkben van szerencsém megadni:

— Természetes, hogy az adókérdésben a kormány annak idején elfoglalt álláspontját tartja helyesnek, amely a költségvetési törvényben is kifejezésre jut, amely törvény ötödik szakasza szerint az új adóskivetése egyelőre függőben tartható és ha a kivétel a folyó évi július elsejéig meg nem indítható, az 1913. évben az adók a régi törvények alapján lesznek kivétel nélkül és fizetendők. A törvényhozás álláspontja tehát az volt, hogy szükséges az új adótörvényeket ennek az évnél folyamán aktiválni, de nyitva hagyta magának az utat arra az esetre, ha bármely oknál fogva ezt nem lehetne keresztül vinni és ennek következtében fenntartotta a lehetőségét annak, hogy bizonyos körülmények között, bizonyos esetek bekövetkeztekor a régi törvény alapján lehessen még az 1913. évre is az adóskivetést és behajtást eszközölni. Habár július elsejétől még távol vagyunk, mégis konstatálnom kell, hogy mindazok a momentumok, amelyek ennek a kérdésnek eldöntésénél figyelembe jöhetnek, arra látszanak utalni, hogy a törvény által előre látszott két eshetőség közül minden valószínűség szerint nem az első, hanem a második eshetőség fog bekövetkezni. Tudniillik ebben az évben még a régi törvények alapján lesz az adó kivethető és beszedhető, még pedig olyan okok miatt, amelyek egészen természetesek és az adott helyzetben fennállanak.

— Igen tisztelt barátom, a pénzügyminiszter ur (*Leikes* éljenzés) szíves volt nem egyszer ráutalni arra, hogy az ő meggyőződése szerint, és ezt megdön hetetlen számadatokkal bizonyította be, az új adótörvények nemcsak hogy többletet nem fognak eredményezni, hanem az egyes adóknál igen tetemes visszaeséssel fognak járni. Ezzel szemben minket minden körülmény arra utal, hogy amennyire csak lehetséges, tartassuk távol az állampénztártól a hiányok beőrlékezését. Hiszen azt látjuk, hogy minden belső és minden internacionális körülmény arra utal, hogy amennyire csak lehetséges, srra törekedjünk, hogy az állampénztárnak minél nagyobb bevételeket biztosítsunk. Hiszen látjuk, hogy bent a sztkégletek napról napra milyen óriási mértékben növekszenek és hogy mindenki az államhoz fordul és az államtól kíván segítséget és támogatást. Másrészt a külpolitikai helyzet arra utal, hogy tartózkodjunk az állampénztár helyzetének minden gyengítésétől.

— Ilyen körülmények között nekünk a bevételek csökkenését minden módon távol kell tartanunk az állampénztártól. Semmi okom nincs elhallgatni azt, hogy a kormány kebelében megállapodás jött létre tisztelt barátommal, a pénzügyminiszter urral, nincs okom ezt a megállapodást elhallgatni annál kevesebb, mert az egész országban e kérdés miatt óriási nyugtalanság támadt és én örömmel használom fel ezt az alkalmat arra, hogy amennyiben tehetem, ezt a nyugtalanságot csendesítsem, illetőleg a nyugalom helyreállításában közreműködjem. Semmi okom nincs eltilkolni a tisztelt konferencia elől, hogy abban történt megállapodás a kormány kebelében, hogy a pénzügyminiszter ur közelebről törvényjavaslatot fog a Ház elé terjesztetni, felhatalmazást kérve arra, hogy az új adótörvények aktiválása ebben az évben ne történjék meg, hanem későbbi időpontra halasztassák. (Hosszan tartó élénk éljenzés és taps.) Ez az tisztelt konferencia, amit válasszolhatok.

Heltai Ferenc kijelenti, hogy a párt bizonyára megnyugvással veszi tudomásul a választ és megragadja az alkalmat, hogy őszinte ragaszkodásának és bizalmának adjanak kifejezést a pártban *Teleszky* pénzügyminiszter iránt. Halásan emlékezik meg a pénzügyminiszternek, különösen a pénzügyi bizottságban annak idején tett kijelentéséről, hogy az öt százalékos pótdadó mellett is a régi adótörvények maradnak érvényben és hogy a kórházak építésében kilátásba helyezett segítséget fennfogja tartani.

Khuen-Héderváry a miniszterelnök válaszat elfogadottnak jeentette ki. Köszönetét tolmácsolta a miniszterelnök megnyugtató kijelentéséért és *Teleszky* pénzügyminiszternek azon férfias elhatározásáért, mellyel hozzájárult a kormány megállapodásához és a párt örömeinek adott kifejezést a múlt, hogy szakavatottsága az országnak még igen sok ideig kitünő szolgálatot tehet. (Élénk tetezés és éljenzés.) Ezzel az értekezlet véget ért.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Ellített aradmegyei tanár című közleményünkre vonatkozólag az egyik érdekelt féltől levelet kaptunk, amelyből a következőket emeljük ki: *Gantner* Károly fegyelmi feljelentésére a tanfelügyelőség eljárást indított ugyan *Molnár* Ödön ujszentannai tanár ellen, azonban a fegyelmi eljárás során *Molnár* ártatlansága bebizonyult. Az aradi járásbírószágon lefolytatott tárgyalás alatt *Gantner* az ellene emelt vádonvád alól egyelőre nem mentették fel, mert a járásbíró külön vád emelésére utasította *Molnár* ügyvédjét. *Molnár* a bíróság becsületsértés miatt ítélte el 50 koronára.

Ifju-török forradalom Konstantinápolyban.

— Elkergették a Kiamil kormányt. — Meghiúsult a béke. — A megrémített szultán. — Forradalmi kormány kinevezése. — Nem engedik át Drinápolyt. —

— Saját tudósítónktól. —

Konstantinápoly, január 23.

Ma éjszaka, a béke megerősítésének híre helyett az a szenzációs távirati értesítés érkezett, hogy Konstantinápolyban minden felorult, az ifju török párt forradalomba kergette a török főváros népét. A nemzeti becsület nevében fellázították a politizáló katonatisztek és a papok a lakosságot, a tömeg a Kiamil kormány bukását ki tudta erőszakolni és a szultánt megfélemlítve rá tudta bírni, hogy olyan kabinetet alakítsanak *Mahmut Sefket* nagy vezérsege alatt, amelynek jelszava: *inkább teljesen megsemmisülni, de Drinápolyról nem mondunk le.*

A tegnapi nemzetgyűlés, melyről Kiamil nagyvezér azt adta tudtul, hogy egyhangu határozatot hozott, gyanus, nagyon gyanus volt — Párisban. Az éles szemű francia diplomácia, az ifju törökök nevelője észrevette, hogy Enver bey és társai nem jelentek meg a notabilitások divánjában, ahol pedig Törökország sorsáról döntöttek, ahol a nagyvezír egyszerű, de mélyen találó, szavakkal jelentette ki, hogy: *nincs pénz a háború folytatására.* Az ifju törökök, akik ma délután négy óra óta urai Konstantinápolynak, úgy látszik, ismernek eddig rejtett pénzforrásokat, mert néhány óra alatt fel tudták forgatni a török államférfiak minden munkáját és Drinápoly átadását, hetek óta tartó diplomáciai alkudozások eredményét, megtudják akadályozni. Négy száz emberrel a háta mögött proklamálta a világtörténelmi szenzáció tervezője és végrehajtója, *Enver bey*, ma délután a forradalmat, a hírforrások szerint. Egy marék ember, amelyet egy ágyu roncsokká lő két perc alatt.

Ha azonban szem előtt tartjuk, hogy londoni és párisi diplomáciai körök jelentése szerint már a múlt pénteken *Konstantinápolyból Londonba egy új török párt ügynökei* érkeztek meg, hogy *pénzügyi támogatást* kérjenek oly mozgalom számára, amelynek célja, hogy a szultánt *Konstantinápolyból Kis-Azsiába vigye és ott Törökországnak új fővárosát alapítsa meg* és hogy ez a párt, amelynek neve: *Törökország fiatalága*, bizonyos konstantinápolyi katonai elemekkel szoros érintkezésben volt akkor sok minden érthetővé válik. Pláne ha figyelemre méltatjuk azt a párisi táviratot, melyet még a forradalom kitörése előtt adtak fel és amely szerint: Franciaország a francia hitelezők érdekében azt követeli, hogy a szövetségesek garanciát vállaljanak az ottomán adósság nagy részéért, akkor valószínűvé válik, hogy az ifju törökök, a Párisban nevelkedett ifju törökök, nem négy száz emberrel proklamálták a lázadást, mely lehet, hogy Törökország végpusztulásának befejezését sietelti.

Vér nem folyt a török főváros utcáin. A katonaság a lázadók pártján áll és a szultán az első ijesztő szóra kinevezte az új kormányt, melynek valamennyi tagja — ifju török tábornok.

A szenzációs eseményekről a következő táviratokat kaptuk:

Első hírek a forradalomról.

Londonból jelentik: Ma délután négy óra felé a Reuter ügynökség Konstantinápolyból szenzációs táviratot közöl, mely szerint *Konstantinápolyban kitört a forradalom, Kiamil pasát letartották és az ifju törökök elfoglalták a portát.* A részletek egyelőre hiányoznak; itteni diplomáciai körökben a hír valódiságát kétségbe vonják.

Nemsokára rá a következő londoni táviratot közölte ugyanaz az iroda: A mai tüntetés folytán a kabinet lemondott. *Mahmut Sefket* pasát kinevezte a szultán nagyvezérré és *Thalaát* beyt belügyminiszternek, *Izzed* pasát pedig hadügyminiszternek. *Thalaát* bey a következő nyilatkozatot tette:

— Ez a mozgalom mutatja, hogy megragadjuk az alkalmat a nemzeti becsület megmentésére, vagy pedig ennél a kísérletnél elpusztulunk. Mi nem akarjuk folytatni a háborút, azonban el vagyunk köelve, hogy *Drinápolyt, ezt a sine qua non, megtartjuk.*

Frankfurt: A Frankfurter Zeitung a következő táviratot kapta: *Konstantinápolyban kitört a forradalom. A magas portát a forradalmi bizottság kényszerítette a kormány lemondásának elfogadására. Az ifju-törökök követelik a háború folytatását.*

Lázadás a kormány ellen.

Konstantinápoly: A mai nap folyamán az egész városban óriási izgalom uralkodott. Már délután nagy tüntetés volt, melyet az ulémák és szofiak rendeztek a palota előtt. Ugy látszik, hogy a csapatok egy része, amely eddig a kormánnyal tartott, hűllen lett. Ennélfogva a szultán kénytelen volt az ifju-törökök követelésének engedni. *Kiamil pasa* benyújtotta lemondását, melyet a szultán elfogadott. Az új kabinet csupa táborno-kból áll. *Thalaát* bey csak ideiglenesen vette át a belügyminisztérium vezetését. A mozgalom eddig vérontás nélkül folyt le.

Konstantinápoly: Fél négy óra felé *Enver* bey és *Dsiamil* bey volt ifjutörök képviselő, aki most lovassági százados, háromszáz szofia élén megjelent a porta előtt és itt lármás tüntelést rendezett. A minisztertanács épen ülést tartott, hogy véglegesen megszövegezze a holnap átadandó jegyzéket. Míg a minisztertanács tartott, a tüntetők behatoltak a portába és kormányellenes kiáltásokban törtek ki, mert a kormány feladta Drinápolyt és még Montenegróval szemben is engedékenynek mutatkozott. Követelték a kabinet visszalépését. A nagyvezér a palotába sietett.

Konstantinápoly: Röviddel dél előtt az összes miniszterek gyülekeztek a portán, hogy a jegyzék felett tanácskozzanak. Semmi rendkívülit nem lehetett észlelni. Körülbelül három óráig tanácskozott már a kormány, amikor váratlanul mintegy négy száz ember két zászló mellett felvonult a porta ellen. Mielőtt a csendőrök megakadályozhatták volna, a tömeg behatolt az udvarba. Ebben a pillanatban hirtelen egy automobil robbant be a óriási ovációk között a kocsiból *Enver* bey és *Thalaát* bey szállottak ki. A tömeg elkezdett kiabálni:

— *Le a minisztériummal, ábcug Kiamil pasa! Éljen a harc!*

Enver bey és *Thalaát* bey eltűntek a portában. Künn a tüntetések folytatódtak. A papok vallásos beszédeket intéztek a tömeghez, kijelentették, hogy a kormány elárulta a hazát és a háborút folytatni kell. A tömeg folytonosan kiabálta:

— *Éljen a háború! Le Kiamil pasával!*

Enver bey időközben behatolt a balra fekvő terembe, ahol a minisztertanácskozás folyt.

Enver bey terrorizálja a szultánt.

Konstantinápoly: *Enver* bey aki megett négy száz tüntető fenyegető magatartást foglalt el, bement a terembe és felszólította a kabinetet, hogy rögtön mondjon le. A kabinet tagjai ijedten szétszaladtak. A nagyvezér és a miniszterek rögtön írásbelileg átnyújtották lemondásukat. *Enver* bey átsietett a szultánhoz és átnyújtotta neki a kabinet írásbeli lemondását és felszólította őt az *Egység és Haladás Szövetsége* nevében, hogy nevezze ki vagy *Szaid* pasát, vagy *Mahmut Sefket* pasát nagyvezérnek. Értesítette egyúttal a szultánt, hogy a tüntetők a porta előtt válaszra várnak. A szultán kiküldte titkárát, hogy nézze meg, vajon csakugyan a kapu előtt vannak-e a tüntetők? A tüntetések ezalatt folytatódtak. A szultán végre *Mahmut Sefket* pasa mellett döntött. Az új minisztérium rögtön tanácskozássra ült össze. Az ifju-törökök kijelentették, hogy *Drinápoly feladása a nemzeti becsületbe ütközik és inkább elpusztulnak, mintsem Drinápolyt átadják.*

Az új kormány kiáltványa.

Konstantinápoly: A belügyminiszter a következő kommunikét teszi közzé:

Kiamil pasa elhatározása, hogy Drinápolyt a nagyhatalmak jegyzékének fenntartása alatt átadja és az Aegei szigetek és Drinápolynak átadását a szenátus szavazása előtt szankcionálni akarja, oly lépést képez, amely ellentmond az alkotmánynak, amely a nép szent jogait súlyosan megsérti és az egész nemzetben jogos megbotráncozást és elkeseredést idéz elő. Ennélfogva *manifestáció* történt a porta előtt, amely új kabinet kinevezéséhez vezetett, melyet *Mahmut Sefket* pasa alakított meg.

Párisban várták a forradalmat.

Páris: Mindjárt az első konstantinápolyi hírek megérkezése után *Briand* miniszterelnök *Jonnart* külügyminiszterrel tanácskozást folytatott és rögtön siffirozott táviratok mentek Londonba és Konstantinápolyba a nagykövetekhez. Ide ez a hír nem jött váratlanul, mert a körülmény, hogy az ifju törökök a tegnapi notabilitások tanácsának üléséről távolmaradtak, sejteni engedte, hogy *Kiamil* pasa ellen az ifju törökök mozgalmat indítanak. Tudják, hogy ennek a mozgalomnak a vezetője *Thalaát* bey volt, akit tudvalevőleg *Kiamil* pasa néhány hét előtt le is tartóztatott. Mihelyt szabadon bocsátották, azután folytonosan érintkezésben állott az elégedetlen tisztekkel és Párisban tudják azt is, hogy néhány nap óta folytonosan *Enver* beyjel tanácskozott. *Thalaát* miután tudta, hogy minden lépését figyelik, éjszák idején érintkezésbe tudott lépni *Enver* beyjel és több magasabb rangú tiszttel.

Iritz-Kugel — a kanadai gyémántcsaló.

— Bécsből Aradra szuppolják. —

Saját tudósítónktól.

Bécs, január 23.

A mult karácsonytájt hosszabb tudósításban számolt be az *Aradi Közlöny* egy meglehetősen komplikált bűnügyről, amelynek főalakja, hogy ne mondjuk: főhőse hazánk és Arad kitűnő fia *Iritz-Kugel Póka Mór* László stb. isten a megmondhatója, még hány nevű ur. „Kitűnő” még pedig azért, mert Amerikában, amerikaiakat becsapni, de úgy becsapni, mint azt a „doktor ur” tette igazán kitűnő tehetség kell. Ezt a zsenialitást igazán nem vitathatjuk el Iritz Mórtól. Lapunk jelentette már, hogy Iritzt — amerikai nyomozó levél alapján, — előbb a budapesti detektívek szimatolták ki, majd pedig azzal a közismert „testületi” somfabbal ütötték a — nyomát. Mert bizony a sokat keresett férfiú megszökött Budapestről. E hónap elején pedig már megtelefonáltam, hogy Iritz Mór Bécsben elfogták.

Erről a bűnügyről most a következőket jelenthetem. Amikor a nyáron az Ujvilágrész Kanada államának *Regina* városából a budapesti rendőrkapitánysághoz egy „Cirkulare” érkezett és ebben bizonyos *Póka Lászlót* kerestek, a magyar hatóságok hiába fáradtak: ilyen nevű ember — Amerikából — nem jött az utóbbi időben Magyarországra. Az ügyet ad akta tették. Decemberben újra felelevenítették az esetet, mert a newyorki „Népszava” nyilatkozatot közölt bizonyos *Póka Lászlótól*, a „Fleischmann Orpheum” magyar származású direktorától, aki energikusan tiltakozott ama hiedelem ellen, mintha a körözött *Póka* ő, a valódi *Póka* lenne. Ellenben *Póka* igazgató kitűnő ujmutatással szolgált ez alkalommal. Elmondta, hogy a minden amerikai újságban közölt nyomozólevelet ő is olvasta és épen a *Póka* név miatt figyelmessé tette, észbeébredt, hogy vele valamikor egy „honfittás” ismeretséget kötött New Yorkban, aki magát *Kugel Mór* dr.-nak nevezte és akinek *Póka* — helytelen, de gyakori szokás szerint, — elmondta a saját élettörténetét is. Ez a *Kugel* épen olyan volt, mint a most erősen keresett *Póka*.

Az amerikai policia nagyon alapos intézmény. Ott sokan és jól tudnak magyarul és ott az újságot a hatóság mint nagybecsű támogatóját tiszteli; a „Népszava” közleménye alapján most már *Kugel Mór* neve szerepelt az újra Budapestnek is megküldött köröző levélben és december 20-án Budapesten az államrendőrség emberei — véletlenül fel is lették a keresett *Kugel-Póka* doktort. A „Nemzeti szálloda”-ban huzódott meg és élte vigan világát mint magánzó tőkepénzes. Most azonban már *Balogh Imrének* hívták, de csakhamar beismerte, hogy *Iritz Kugel Mór* a valódi neve Iritz örökbefogadta a *Kugel* nevet, vagy mint a jeles férfiú megmagyarázta: egy és fél év előtt őt, az Iritz Mór fogadta örökbe *Aradon* egy ottani *Kugel* nevű kereskedő rokona. Hogy itt sem valami nagyon precizen nyilatkozhatott Iritz, az kitűnik az alább elmondandókból.

Iritz a főkapitányságon elmondotta még azt is, hogy körülbelül november végén hajózott át az Ujvilágból, ahol „megtakarított” 10.000 koronát. Itt igazat mondott: tényleg ennyit megtakarított abból a sok-sok ezer dollárból, amelyet ott a vizen még a nagyon elővigyázatos és ravasz yenkiiktől kicsalt és elsikkasztott. Hova lett a többi pénz: az Iritz rejtett titka. De a tizezerből is csak hármát hordott a tárcájában ekkor Budapesten.

A kanadai körözőlevél azonban aleki okokból nem adott egyelőre elég alapot a budapesti rendőrségnek, hogy Iritzt fogvatartsa. Szabadon kel-

lett őt bocsájtani, vagy a szakkifejezés szerint „szabadlábra helyeztetett”, de rendőri megfigyelés alá vették. A budapesti detektívek addig addig figyelték, míg Iritz bucsuszó nélkül meglepett Budapestről. Nosza, erre megindult monarchia szerű a keresés. A köröző levél Bécsbe is eljött.

Az osztrák főváros „biztonsági irodájá”-ban az ügyet a zseniális rendőrkapitánynak, *Rausnitz* Alfréd doktornak osztották ki. (Az előzőkeny *Rausnitz* kommisszárius ur jóvoltából tudom a fentebbi pontos adatokat is, meg a legtöbb, meg következőkben is elmondandó részleteket.)

Rausnitz referens ekkor, — új év volt, — a budapesti elfogató parancsban egy igénytelennek tetsző, de fontos adatot fedezett fel: „*Iritz Kugel Mór*nak állítólag *kisleány rokona* volna Bécsben.” A rendőrtisztviselő kiadta a parancsot:

— Minden leányiskolában és leányintézetekben kérdezősködjék egy *Kugel*, vagy *Iritz* nevű növendék felől.

Rövidesen meg volt az eredményes első lépés, a többi már „gyerekjátékszámba” ment a logikával dolgozó bécsi rendőrségnek.

A „Landstrasse” (III. kerületbeli) városrészben egy leány penzionátusban ráakadtak a rendőrgyöngyök a *kis Kugel Mártára*, aki elmondta, hogy a papája Amerikában járt sokaig, de már „hazaérkezett” Budapestre.

— A III. kerület hoteljeiben *Iritz Kugel Mór* kinyomozandó!

Igy szól *Rausnitz* dr. további utasítása. Közben a szóban lévő leányintézetet is figyelték a detektívek... Január 2-án a titkosrendőrség „hotelbrigádja” jelentette főnökének, hogy van itt egy *Iritz*, de az nem *Kugel*, hanem *Dezső*. Az nap este *Goebel* János szállodadetektív már *Iritz Mór*, *Dezső* elé tartotta a rendőri „rozettát” (a detektívek hivatalos jelvény gombját) és a törvény nevében *Iritz* fogoly volt.

Több óra hosszat tartott a rendőri kihallgatása. A hivatalos rendőri jegyzőkönyvbe *Iritz-Kugel* ezt diktálta be:

— Nem tagadom, én vagyok az a „*Póka László*”, akit Amerikából keresnek. Születtem *Aradon*, Magyarországon, 1888. évben, *Aradra* vagyok illetékes, nős, családos, budapesti lakos vagyok, ahol is állandó lakásom van. *Leányomat*: *Kugel Mártát* itt Bécsben neveltetem. Kanadában, *Regina* városban tényleg elkövettem a terherrerőtt bűncselekményeket. *Házakat* és telkeket, amelyeket én nem is vásároltam meg, jó pénzért eladtam és érték a pénzt felvettem.

Bizományi figyökség címen értékes ékszereket és briliánsokat vettem át, de ezeket jogtalanul értékesítettem és a pénzt megtartottam...

Többet nem igen mondott *Iritz-Kugel*. A köröző levél és elfogató parancs, amely Amerikából jött, ismét csak hiányos volt. Erre vonatkozólag mondotta nekem *Rausnitz* dr. rendőrkapitány:

— Sajnos, az amerikai nyomozó hatóságok állandóan abba a hibába esnek, hogy amíg a keresett személy leírása az elképzelhető leghűbb képet adja, addig a földolgról, az állítólag elkövetett bűntettéről csak odavetett vonásokban adnak nagyon is fogyatékos utbaigazítást... Így történt ez most is az *Iritz* esetben: tudtam, mielőtt „behozták” *Iritzt*, hogy ez hány centiméter magas, milyen a haja, az orra, a különös ismertetőjele, még a lába formáját is, csak épen azt nem, hogy kinek a kárára és milyen összegű csalást követett el. Csak annyit irtak a regionaiak nekünk, hogy *Iritz-Póka* 5000 dollár árut csalt és sikkasztott. Pedig ez a 25000 korona nem is olyan kis összeg, ezért már sokat lehet csinálni. *Iritzt* nem fogjuk Amerikának kiadni. A törvényeink szerint amerikai bűnözőt csak gyilkosságért, hitelpapiros hamisításáért és hatóság elleni büntett miatt küldünk vissza.

— Így *Iritzt* is, akit se le nem fotografáltunk, sem daktyloszkopáltunk, már atszállítottam az országos fogházba. Holnap, vagy holnapután osztrák fegyvázkatoná szállítja a magyar határig, ahonnan magyar hatósági közeg viszi kényszerutlevéllel Budapesten át *Aradra*. Az ottani rendőség és bíróság dolga lesz *Iritz* bűnügyeiben a további lépéseket megtenni. (L. A.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Péntek: *A lila dominó*, operette (Előszór.)

Szombat: *A lila dominó*, operette

Vasárnap: Este: *A lila dominó*, operette.

* **Filharmonikusok hangversenye.** Telmányi Emil hegedűművész, ki Kopenhágában, Stockholmban, Hágában, Amsterdamban stb. oly sikerrel szerepelt e héten lipcei és drezdai szereplése után *Aradra* jön a vasárnapi 3. filharmonikus hangversenyre, hol Beethoven hegedűversenyét játsza a zenekar kíséretével, mely *Zellner Sándor* karnagygyal *Richard Strauss*, *Schubert* és *Rossini* egy-egy művét is előadja. Jegyek már csak 6 koronától lefelé kaphatók *Scherhag-cégnél* (*Andrássy tér 14.*)

* **Narancsdobálás a színházban.** Kedélyes állapotok lehetnek a kecskeméti színházban, amiről derős képet nyújt az a *kis hírecske*, amely a kecskeméti lapokban jelent meg. A hír így szól: „Felhívjuk a rendőrpárancsnok ur figyelmét arra a botrányos állapotra, amely a színházban uralkodik. Ez áll a karzati közönségre, kik minden ok nélkül narancsot, citromot dobálnak a színpadra. És csak a véletlennek köszönhető, hogy dobálás miatt még szerencsétlenség nem történt. Tegnap délután is a narancsok csak úgy suhogtak el *Turchányi Olga* feje fölött. Kérjük a parancsnok urat, hogy utasítsa a rendőrlégénységet, hogy figyeljék meg, hogy ki az, aki dobál, s azt azonnal vezessék ki a színház területéről. Ha majd egy pár ilyen kivezetés és büntetés meghoznak, akkor majd elmegy a dobálózási kedv, mert mégis botrányos az az állapot, ami most a színházban uralkodik.

* **A színházgazdátó közlései.** *Ivánffy Jenő* *Aradon*. A budapesti Nemzeti Színház kiváló művésze és rendezője, *Ivánffy Jenő* három estén lesz vendége az aradi színháznak. E hó 30-án *Schakespeare* *Velencei kalmárjának* című szerepében, február 1-én *Hebbel* új drámájában, a *Judith*-ban lép fel, amely egyuttal onna a kiváló alkotásnak aradi premiérje is lesz. — *Lila dominó*. Ma, pénteken kerül bemutatásra az aradi Nemzeti Színházban a *Népopera* nagysikerű új udonsága, a *Lila dominó*. Évezeter, szép estében lesz része a publikumnak, az operettzemélyzet nagy ambícióval készült el a premierre, az igazgatóság pedig bő áldozatkészséggel nagygyóan állította ki a darabot. A szellemes librettoju és szép zenéjű darabnak főszerepét *Kally Jolán* játsza, a többi vezető szerepeket *Nógrádi Malvin*, *Bankóné*, *Polgár*, *Huszár*, *Balázs*, *Gyöző*, *Hajdutska* játsza. Az operettet *Polgár* rendezi.

* **A senki leánya** (nagy norvég sláger az *Urániában*). Pénteken fényes új műsor keretében kerül színre a legújabb norvég sláger *A senki leánya*. Egy szegény anya nem tudván eltartani kis leányát, egy kis kosárba teszi és a tóra bocsájtja az eleven terhet. Egy kertész ember megtalálja, magához veszi és felneveli. Az idők folyamán gyönyörű leány lesz a kicsikéből. Egy a környéken festőművész megismerkedik és a fiatalok megszeretik egymást. Rövid idő múlva meghal a leány nevelőatyja. A festő a fővárosba utazik, de megígéri a leánynak, hogy rövidesen visszatér. Múlik az idő, de a festő nem érkezik vissza, Lara a városba megy, hogy felkeresse és az állítólag beteg festő lakásán mulató társaságot talál. A magával hozott csokrot a festő lakásán hagyja, ebből megtudja a festő Lara látogatását, rosszat sejtve a leány után utazik, későn érkezik, mert már az öngyilkos leány utolsó mosolyát lesheti el. A nagyszabású drámában a legkiválóbb norvég színészek játszanak. 175

Megakadályozott

családirtás.

(Egy nyomorgó aradi özvegyasszony ki akarta végezni hat gyermekét)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 23.

Igazán a véletlenül mult, hogy megakadályoztak Aradon olyan családirtást, amelyhez hasonló tavaly Budapesten történt. Egy sorstüdőzött, szegény asszonyról van szó, aki hat gyermekével együtt a halálban akart szabadulást keresni a rájuk nehezdedő nagy nyomoruságtól.

Ma délután beállított szerkesztőségünkbe egy Margit utcai lakó és előadta a következőket:

— Szomszédomban lakik özvegy Czirbe Gergelyné hat gyermekével. Megboldogult férje lámpagyújtogató volt, majd a férj halála után az asszony folytatta a mesterséget, ez év január elsajén azonban elmozdították állásától s azóta a legnagyobb nyomorban van a szegény család. Tegnap délután meg akartam látogatni őket. Öt gyereket a konyhában találtam s amint be akarok nyitni a szobába, látom, az ajtó zárva van. Dörömböltem, nem nyitották ki. A gyerekek a konyhában hangosan sirtak, a szobából jajveszékés hallatszott. Felfeszítettem az ajtót s amint a szobába értem, megdöbbentő látvány tárult szemem elé. Az asszony éppen három éves kis Rózi leányát akarta az ablak vasára felakasztani, a gyerek kétségbeesetten jajveszékelt. Kiszabadtoltam az anyja kezei közül, az asszony erre szinte öröklően kiáltozta:

— Megölöm őket, elpusztulunk mindnyájan, de nem fogunk éhen halni.

Lecsillapítottam a szerencsétlen asszonyt, aki lecsendesedve elmesélte, hogy egyenként ki akarta pusztítani egész családját, végül saját magát, hogy vége legyen a nagy nyomoruságnak. Miután az asszony megígérte, hogy lemond erről a tervéről, eltávoztam. Kérem a szerkesztőséget, járjon utána az ügynek, írják meg a dolgot, talán akadnak majd jószívű emberek, akik segítenek a szegény családon.

Az előadottak alapján munkatársunk ma este hét órator felkereste özvegy Czirbe Gergelyné Margit utca 1. számú lakásán.

Hogy fogalmat alkosson magának az olvasó, merre van a Margit utca, elmondjuk, hogy még kocsit sem lehetett kapni, amely elvigen erre a helyre. Végigjártunk néhány bérkocsistardot, de nem akadt kocsis, aki vállalkozott volna, hogy kitegye magát a feneketlen sárba való beragadásnak. A rendőrség közbenjárását vettük igénybe, de hiába. Lokább türték a kocsisok, hogy a rendőr felírja számukat, de nem akartak jönni. Végre akadt egy merész kocsis, aki vállalkozott, hogy elvisz a Margit utcába. De hiába volt meg a jóakarát, a kocsival nem lehetett eljutni oda. Az Ilona-utca végén már oly nagy volt a sár, hogy egy lépést nem lehetett előrehaladni. Ki kellett szállni a kocsiból s gyalog megtenni az utat a Margit utcáig.

Az 1-ső számú házban megtaláltuk özvegy Czirbe Gergelyné. Sötét volt már a lakásban, a lépések zajára megrémült az egész család. Felcsavarták a petróleumlámpát s én beléptem a hideg szobába, de vigyázni kellett, hogy a földön alvó gyermekre rá ne hájgjak. Szomorú kép: két ágy, benne négy gyerek, a földön szintén kettő, négy szék, rajta gyermekruhák, egy asztal, kenyérmorzsa maradványaival, s az asztalon ott feküdt felülve a biblia, egyetlen vigasza a szegény szenvedőknek. Előadtam jóvetelem célját, hogy fel akarom hívni az emberek figyelmét az ő nagy nyomoruságokra, az ágyban a gyerekek kíváncsi szemekkel néztek rám, az asszony heiyet csinált

nagynehezen az egyik széken, én leültem, s ő beszélni kezdett; könyes szemmel, reszkető hangon mondta el az élete nagy tragédiáját:

— A férjem lámpagyújtogató volt a villanygyárnál, tavaly augusztusban halt meg szegény. Aztán átvettem én a mesterséget, egészen január elsejéig voltam a villanyár szolgálatában, azután elbocsájtottak azért, mert nőket nem lehet alkalmazni az ilyen munkára. Amíg ott voltam, megéltünk valahogy, huszonkét forint ötven krajcárt kaptam havonta a lámpagyújtásért, ebből kijöttünk, igaz, hogy szűkösen. Azóta szaladok mindennap állás után, de hiába, nem akarnak felvenni sehhol, pedig erős asszony vagyok, birom a munkát.

Az asszony beszédétől felébrednek a gyerekek, felülnek az ágyban, a földön, az idősebbek sirnak, a kisebbek értelmetlenül, kíváncsian bámulnak, ők csak érzik a nyomort, de még nem tudják, mi az. Az asszony még fiatal, erős asszony. A hat gyermek és a nyomoruság ott hagyta nyomát az arcán, de vonásai még nem rutak.

Aztán így folytatja:

— Néha kapok egy kis munkát, szobát surolok, vagy más ilyesmit úolgozom, akkor szerzek egy-két koronát, de sokszor bizony még enni- valónk sincsen. Pedig nem könnyű dolog hat éhes gyerekek betömni a száját.

Megnézem a hat gyereket. A legidősebb Ferenc, tizenegy éves, a Margit, kilenc éves, Sándor, hét éves, Józsi, öt éves, Rózi, három éves és Gergely, a legkisebb, tíz hónapos. Az asszony sorolta el a gyerekek nevét, egytől- másiktól megállott, ilyenkor a kilenc éves Margit, roppant értelmes arcú, csinos leány, segítette ki. Hja, annyi gond között bizony nehéz hat gyereket a nevét észben tartani.

— A gyerekek járnak e iskolába? kérdezem.

— A legidősebb a Ferenc, az nem jár már. Inasnak akartuk adni, de fizetést nem kaphat szegény sehhol. Pedig ügyes, szorgalmas liu. Most a sarki szatócsnál segít a munkában, kap érte hetenként harminc krajcárt, bizony nem nagy fizetés, de az is jól jön.

Harminc krajcár egy hétre — igazán nem nagy fizetés.

— A Margit és a Sándor iskolába járnak, ide a Fúrj-utcába. Hozzájött a mi nagy nyomoruságunkhoz még a kis Gergely betegsége is. Azt hiszem, tudógyuladása van szegénykének, és még fára sincs pénzem, hogy legalább befűthessek a szobában.

A kis Gergely arca láztól tüzel, sirni kezd, Margit néje csititgatja. A gyermek elhallgat, lassan álomba szenderül, aztán az asszony folytatja a beszédét:

— Csak munkát kapnék, akkor minden jól volna, szeretek és tudok dolgozni, de nem akarok munkát adni sehhol. Tegnap is, ma is, hiába szalagáltam munka után, és ez keserített el anyyira — itt keservesen zokogni kezd — hogy, Uram, bocsásd meg bűnömet, ki akartam irtani az egész családot, pedig úgy szerettem őket, szófogadó, jó gyerekek valamennyien, csak a kicsik sirnak, ha nincs kenyér, a nagyobbak még engem szoktam vigasztalni.

— És tényleg... A kilenc éves Margit odamegy az anyjához, átöleli a nyakat és együtt sirnak, keservesen, szivettépően.

— Ugy-e anyuska, most már nem akarsz meghalni?

— Nem, édes leányom, nem, majd megsegít az Isten, megéltünk valahogy...

Százhusz hold föld —

a holdban.

— Az aradi ügyvédek pumpolója. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 23.

Furfangos paraszt embert nyomoz most az aradi rendőrség. Az illető több száz koronát csalt ki néhány aradi ügyvédtől, s a becsapott fiskálisok egyikének panaszára most az aradi rendőrség kutatja a titokzatos embert.

A följelentést Raduly Mózes dr. ismert aradi ügyvéd tette meg az ellen a paraszt ember ellen, aki néhány hónappal ezelőtt mint *Muntyán Titusz* mutatkozott be az irodájában.

— Érdekes pört hoztam, — mondta — jó zsiros, biztos pör. Az én anyám nagyon gazdag volt és amikor meghalt, 120 hold föld, jó kurticai föld maradt utána. Az apám folyton húzta-halasztotta az örökségem kiadását és időközben megtudtam, hogy az apám, meg a nagybátyám eladta az egész 120 hold földet egy pécskai gazdának. Az eladásnál egy paraszt asszonyt szerepeltettek az anyám nevében, mert az a pécskai gazda megnézte a telekkönyvet és megtudta, hogy a föld az anyám nevében állott. Én már csak akkor tudtam meg a családot, amikor a földet átírták a pécskai gazda nevére.

— *Muntyán Titusznak* olyan biztos, olyan jó föllépése volt, hogy Raduly nem kételkedett az előadásában.

— Ha a pört megakarja indíttatni — mondotta az ügyvéd — akkor be kell szerezni az anyja keresztlevelét és halotti bizonyítványát. Azonkívül be kell jelenteni azokat a tanukat, akik igazolni tudják az apja csalását.

Muntyán Titusz elment és Raduly Mózes másnap megnézte a telekkönyvet, hogy *Muntyán* anyjának nevében csakugyan volt e 120 hold föld? Miután erről meggyőződött, kezdte binni, hogy biztos pört kapott. Ezt a véleményét megerősítette az, hogy *Muntyán Titusz* néhány nap múlva behozta az anyja keresztlevelét, amelyet állítólag a kurticai román pap készített. Mivel az okmányon vakarások voltak, Raduly azt tanácsolta a parasztnak, hogy szerezze meg az anyja ba otti levelét is. *Muntyán* ezt is behozta egy nap múlva és ekkor már kissé szerénytelen volt.

— Ha meg nem sérteném az ügyvéd urat, adhatna egy pár koronát előlegnek erre a jó pörre. Nagyon kifogytam a pénzből amióta az aámek becsaptak.

Az ügyvéd megsajnálta a becsületes képtű embert és segélyezte. Néhány nap múlva újra beállított az „örökös.” Ismét könyörgött és újból kapott pénzt. Ekkor már lediktálta a névsorát azoknak, akik tanuk lehetnek e családi pörben.

Muntyán később egészen szemtelennek mutatkozott és folyton pumpolni akarta az ügyvédet. Raduly utóbb megtagadta a segélyt. Erre a pörös fél egyszerűen elmaradt s amikor az ő ügyében megakarta idéztetni az ügyvéd, sehhol se tudták neki kézbesíteni a meghívót. Raduly ebből arra következtetett, hogy szélhámossal van dolga. Ügyvédtársainál érdeklődni kezdett, hogy *Muntyán* nem járt-e náluk is s miután megtudta, hogy több aradi ügyvédet szintén százások erejéig pumpolt meg, család miatt följelentette az aradi rendőrségen. Megállapították, hogy a *Muntyán* által bemutatott két okmány közönséges hamisítvány. A rendőrség most mindenfelé keresi a csalót és esetleges bűntársait, akiknek segélyével az okiratokat meghamisította.

HIREK.

Budapest és az általános sztrájk.

— A hatóság a polgárság védelmére. —

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 23.

Abban a mértékben, amint közeledik 26 ika, a tömegsztrájk állítólagos kimondásának napja, a főváros hatósága minden biztosító intézkedést megtesz idejében arra nézve, hogy a főváros lakosságát kellemetlen meglepetés ne érhesse a legfontosabb közszükségletek ellátásának biztosításánál. A hatóság embereiben ugyan erős az a meggyőződés, hogy a sztrájk nem fog odáig fajulni, hogy miatta a nyomába lépő inség és drágaság folytán első sorban épen a munkásság szenvedjen, amelynek mozgalmá máris előre veti a folyvást résen álló uszora árnyékát.

A főváros első sorban a saját üzemei zavartalan működésének biztosítására fog törekedni. Gondoskodás történt arra nézve, hogy a lakosság élelmiszerében, hussal, tejvel, kenyérral és más egyébvel való ellátásában zennakadás ne történjék. Ami a hussal való ellátást illeti, erre nézve a legközelebbi csütörtöki állatvásár fokozott felhajtása több hét szükségletét látja el. A főváros kenyérgyára is nagy lisztkészlettel rendelkezik, mely az üzem napi 35.000 kiló termeléséhez még akkor is elegendő lenne, ha a sztrájk néhány nappal tovább tartana, amit azonban kizártnak lehet tartani. A nagy csarnokok árusításában sem lesz zavar, bár a ravasz élelmiszerüzorsora azzal a trükkkel él most, hogy névtelen leveleket küldöz az árusoknak, főképen a tájékozatlan vidékieknek a munkásság nevében, veréssel fenyegetve meg őket, ha hivatásuk teljesítését a sztrájk alatt sem szüntetik meg.

Az élelmiszerüzorsora tudóssillik úgy spekulál, hogy az árusok érvényesítésére verseny nélkül maradv a piacon és háromszoros harácsot szedhet attól a szegényebb közönségtől, mely napról napra el és így készlet felhalmozására pénze nincsen.

Ami a szénszállítás zavartalanosságát, a háztartások és gyártelepek szénellátását illeti, erre nézve két oldalú biztosításra van szükség. Ami az utcai forgalom zavartalanosságát, a dolgozni akaró fuvarosok megvédelmezését illeti, erre nézve a legmesszebbmenő gondoskodás történt. Más kérdés azonban, hogy a sztrájk mozgalmá mily mértékben fog terjedni a szénszállító személyzet közt. A hatóság azonban azt gondolja, hogy a téli időre való tekintettel a háztartások szénének zavartalan szállításában nem lesz fönnakadás.

A magánüzemeknek viszont a munkaszünetelés esetére úgy sem lesz szükségük szérre. A városi közüzemek viszont, mint például a vízmű és a gázgyár, kellő készlettel rendelkeznek, s ezeket a közérő különös gondnal veszi majd oltalmába, a mire nézve már minden intézkedés megtörtént.

— A bécsi hercegek haldoklása. Bécsből jelentik: Nagel dr. hercegek állapotában nagyon aggasztó fordulat állott be. A beteget ma délelőtt ellátták a haldoklók szentségével.

— Glattfelder Gyula a kalocsai érsek helyett. Budapestről jelentik: Zichy Gyula gróf pécsi megyéspüspök lemondott a katolikus tanügyi tanács püspökvédenői állásáról, melyre a püspöki kar Glattfelder Gyula dr. temesvári megyéspüspököt választotta meg. A kongru-tanácsban a kalocsai érseki szék megüresedése következtében szintén a püspöki konferencia határozatából Glattfelder Gyula dr. csanádi megyéspüspök fogja képviselni a kalocsai érseki tartományt. Ebből azt következtetik, hogy ő van kiszemelve a kalocsai érseki székre.

— Szomorúság a cári családban. Péter várról jelentik: A cári udvar néhány nap mulva egy újabb morgantikus házassággal gazdagabb lesz. Vladimirovics András nagyherceg, Vladimir nagyhercegnek legifjabbik fia Kesizinszkaja nevű híres szépségű táncosnóval, a pétervári császári ballet tagjával külföldre utazott, ahol a cár határozott akarata ellenére feleségül fogja venni. A fiatal nagyherceg Párisban fog megtelepedni. Azt jelentik továbbá, hogy a cár véglegesen fölbontotta leányának, Olga nagyhercegnőnek Dimitrij nagyherceggel, Pál nagyherceg fiával való eljegyzését. A trónörökös állapota állandóan aggodalomra ad okot, mert jobbik lábát egyáltalán nem tudja használni. Az özvegy cárné állandóan ágyban fekvő beteg és fiával, Mihály nagyherceggel történt izgalmas jelenete óta mind a két lábára béna. Ennyi szomorú hír között egy örvendetést is jelentenek, azt, hogy a cárné májusban, vagy júniusban várja lebetegedését.

— Blaha Lujza nagybeteg. Budapestről jelentik: Blaha Lujza, a Nemzeti Színház örökös tagja napok óta beteg. Állapota ma súlyosra fordult. Állandóan igen magas láza volt. Orvosai megvizsgálták és tüdőgyulladást állapítottak meg nála és korára való tekintettel állapotát igen válságosnak mondják.

— Birósági kinevezések. A király kinevezte Tóth Béla kisjenői aljárásbíró járásbíróvá és Morocza Dezső aradi alügyészt ügyészé.

— Képviselő-jelölés. Budapestről jelentik félhivatalosan: Várady Zsigmond elhunytával megüresedett bihari kerületben a nemzeti munkapárt Morvai Zsigmond nagyváradai ügyvédet jelölte.

— Házasság. Magyar Sámuel dr. aradi orvos ma délután az anyakönyvi hivatalban házasságot kötött, Zima Irénkével, Jók Béla árvaszéki elnökhelyettes és neje leányával.

— Az aradi kórház új orvosa. Bloch Manó dr. az aradmegyei közkórházhoz fél esztendő előtt kinevezett másodorvos lemondott állásáról, mert körorvosi állást nyert el. A megüresedett kórházi másodorvosi állásra Zimmermann Károly dr. kórházi igazgató főorvos Schmidt János dr. brassói kórházi orvos kinevezését ajánlotta Urbán Iván báró főispánnak.

— Megölte négy gyermekét. Somogyi Julia poroszloi (Hevesmegye) lakos e hó 20-ról 21-re virradó éj-zaka négy kis gyermekét pusztította el; a következőképen: Éjszakára külön fektette mind a négy kis gyermekét egy szobában, jól befűtött a kályhába, a kályha csövet kivette, ő pedig lefeküdt nyugodtan a másik szobában. Reggelre mind a négy gyermeket a kituduló füst megfojtotta. Az anya tettének indoka ismeretlen.

— Adorján Andor, az ismert író folyó hó 26-án vasárnap délután 4 órakor a városháza nagytermében török bolgár harctéren szerzett impresziói alapján felolvasást tart, melyre jegyeket előre lehet váltani Kerpel Izse, Pichler Sándor, Braun M., Mäidt és Schredt, Lantos József üzetésben.

— Aki leányokkal kereskedik. Az aradi rendőrségnek tudomására jutott, hogy Szres Bertalané Harszinger utca 5. szám alatti lakásán találkahelyet tart fenn, ahol serdületlen leányok egészségére ártalmas, tiltott cselekedeteket üz. Hosszabb ideig figyelték a lakást és az abban történeteket s az összegyűjtött adatok alapján az asszonyt a rendőrbíróság elé állították. Az ott megfordult leányok bevallották, hogy keresményük egy részét Seresnének voltak kénytelenek adni. Szathmáry Béla dr. ma 20 napi elzárásra ítélte a gonosz asszonyt.

— Az álhercegnő: pesti leány. Ma már jelentették, hogy Úszkúbben agyonlőttek egy Brodmanné nevű nemzetközi leánykereskedőnő, aki Szosnovicka hercegnőnek adta ki magát, beállt az úszkúbi tábori kórházba ápolónőnek s Törökország számára kómszolgálatokat végzett. Üzemeit felfedezték, hadbírótság elé állították, mely haláira ítélte. Egy órával a halálos ítélet elhangzása után végezték ki az elvetemült asszonyt a város határában. Ez a Brodmanné valamikor, évekkel ezelőtt Budapesten lakott. A rendőrség erkölcsrendészeti osztályának a felügyelete alatt állott évekig. Előbb a Józsefvárosban, a Pál utca 5. számú házban lakott, később az Erzsébetvárosba tette át székhelyét s a Dobány utcában, ugyanabban a házban, ugyanabban a szobában lakott, melyben évekkel később a szerencsétlen Schwartz Johannát meggyi költék. 1909 ben elűnt Budapestről. Azóta sem tudták mere jár. A Dohány utcai házban még ma is emlékeznek rá.

— Nagy, fekete asszony volt, — mondta a házmeister — csunya. Az mert magát hercegnőnek kiadni? Hiszen látszott az arcáról, hogy minden, csak nem hercegnő. Valahonnan Lengyelországból jött ide. Ő ugyan Pesten született, de oda ment férjhez. Aztán odahagyta az urát és hazajött. Nagyon smucig volt, az isten nyugosztalja. Az utolsó házbérrészlettel is megszökött. Az utolsó négy évben a rendőrség bejelentő hivatalában sem szerepel több Brodmanné. Azóta cínáit karriert.

— A nagyváradai püspök és a szegény zsidó. Érdekes és megható történetet írnak le a nagyváradai lapok, melynek hőse egy szegény öreg zsidó s a nagyváradai püspök. Deutsch Ignác egykor jómódu bérő volt Derecskén, de később teljesen tönkrement s azóta kegydományokból tengette életét Nagyváradon. Minden reménysege egyetlen fiában volt, aki medikus Pesten és tanítással kereste meg mindennapi kenyerét. Ezzel a fiával, ki már az utolsó vizsgák előtt állott, súlyos szerencsétlenség történt a múlt év őszén. Az Üllői uton elgázolta a villamos, kórházba került s a betegség felemésztette azt a kis tőkét, melyet évek hosszú során át kuporgatott össze vizsgái számára. Betegségéből felgyógyult, de pénze nem volt, nem vizsgálhatott. Négy száz korona volt az összeg, melyre szüksége volt, hogy vizsgáit lehessen. Az öreg Deutsch kétségbeesetten szalagált fűhöz fához, de az összeget nem tudta előteremteni. Valaki talán gunyból azt tanácsolta neki, hogy menjen el a püspökhöz. Az öreg megfogadta a tanácsot, felkereste Széchényi Miklós gróft, kinek sűrű könyhullatá között panaszolta el nagy baját. A püspök jószágon meghallgatta, rögtön átadott neki négy száz koronát, azonkívül utasította pénztárát, hogy minden hónap elsején fizessen ki az orvostanhallgatónak kétszázötven koronát, míg csak vizsgáit le nem teszi. Az öreg zsidó boldogan hagyta el a püspöki rezidenciát s nincsenki, ki Széchényi szívburgóságát jobban dicsérné, mint ő.

— Szerencsétlenül járt motorvezető. Ma délelőtt 10 órakor indult el Győr felé az aradi állomásról a Hegyaljai motorosvasut egyik vonata, amelyet Csizmadia Béla vezetett. A villamostelep előtt a vezető kihajolt a motor ablakán és a fejét belevágta a sí mellett álló betonoszlopba, mely a villamos drót vezetésére szolgál. Még Miklósokig elvitte a vonatot, azonban eszméletét veszítve összeesett. Leszállították a gépről és visszahozták az aradi állomásra, ahonnan a mentők vitték be a kórházba. Eszméletét nem nyerte vissza s így kihallgatni sem lehetett.

— Hazatért fogspeciálista. Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy külföldi utamról visszatértem és a mai naptól kezdve ismét a tisztelt közönség rendelkezésére állok. Tisztelettel Novák Rudolf műfogspeciálista. Arad, Szabadságtér 5. sz. 661

— Rejtélyes eset az aradi löporraktár körül. Sűrű egymásutánban lövöldözések zaja verte fel tegnap este tíz és tizenegy óra között az aradi honvédszázalaj löporraktárának környékét. A lövöldözésre felijedt a környékbeli lakosság, és kíváncsian tódult a löporraktárhoz, a laktanyában is meghallották a lövések zaját, a készültség odarohant, azonkívül még a rendőrséget is csakhamar megjelent a löporraktárnál. Ekkor kiderült, hogy a löporraktár őrzésére rendelt katonák egyike használta éles tölténnyel megtöltött fegyverét. A katona előadta, hogy az esti sötétben egy gyanús alakot vett észre, ki a löporraktár felé közeledett. Magállásra szólította, de felszólításának nem volt eredménye, a gyanús idegen nem állott meg, hanem tovább haladt. Erre elsütötte fegyverét mire a közeledő alak hirtelen eltűnt. Azután még egynéhányszor utána lött, de az idegent többé nem vette észre. A honvédszázalaj ma megkereste a rendőrséget, hogy indítson nyomozást a rejtélyes ügyben.

— Rendőri eljárás 80 háztulajdonos ellen. Megirtuk, hogy az aradi rendőrség többszörösen szigorú felhívást intézett a háztulajdonosokhoz, utasította őket a házuk előtt elvonuló járdák homokolására fagyok alkalmával. Minthogy körülbelül 80 háztulajdonos nem tett eleget a rendelkezésnek, megindították ellenük a kihágási eljárást.

— Adományok egy nyomorgó családnak. A Wesselényi-utca 33. szám alatt lakó özvegy Böszörményi Lajosné és családja számára — akik nyomorban vannak — özvegy Balogh Imréné a következő adományokat gyűjtötte: N. N. 60 fill., Ingusz 1 kor., R. M. 1 kor. 10 fill., Balogh Edith 1 kor., N. N. 30 fill., Mama 40 fill., N. N. 40 fill., Beregszász Lajos szücs 60 fill., Kovács Simonné 50 fill., Zikó ur 1 korona, Csokán Ernő 40 fill., N. N. 10 fill., Simonyi Geyzuszka 1 kor., Kovács 1 kor., N. N. 1 korona.

— Japán disztárgyak lakkaszták, kávé és tea-készletek *Kotányi János paprika lerakásában Robitzek Józsefnél József főherceg-ut 3.*

— Opre-féle gőz- és kádfürdő Tököllytér 1. Minden kényelemmel a n. é. közönség rendelkezésére áll: gőzfürdő férfiak részére reggel 1/6-tól 1-ig nyitva Hölgyek részére hétfő és péntek d. u. 2-től 6-ig nyitva. *Kádfürdő* (kabinfürdő) reggel 1/6-tól este 10-ig nyitva. 10 darab bérletjegy 8 korona.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger boyok Telefon 816.

VÁROS ÉS MEGYE.

Milyen lesz az új rendőrlaktanya. Ma délelőtt az aradi mérnöki hivatalban Green Nándor főkapitány, Virágh Lajos főmérnök, Berecz Ferenc kapitány és Kiss János mérnök részvételével értekezlet volt, amelyen a rendőrlaktanya terveinek részleteit beszélték meg. Mint többször megirtuk, a Maros utcai faterlek helyén épül majd a rendőrség új otthona, amely egy emeletes épület lesz magas földszinttel. Itt helyezik el a legénység tiz hálótermét és oly méretekre tervezik, hogy egy egy teremben 12, de szükség esetére 15 ágyat lehessen felállítani. Ugyancsak a magas földszinten lesznek azok a hivatalos helyiségek is, amelyeket gyakran keres fel a közönség. Az első emeleten lesz a büntügyi osztály, a főkapitányi hivatal és a többi előadók szobái, valamint az irattárak és a segédhivatalok. A pincékben raktárak és fürdőszobák kapnak helyet. A toloncház és a fogdák külön épületbe kerülnek és pedig valamennyi a legmodernebb egészségügyi követelményeknek megfelelően készül.

TARKASÁGOK.

Oh azok a gyerekek.

Ez a címe a *Tábori Kornél* szerkesztésében megjelenő *Vidám könyvtár* legújabb füzetének. Mutatóba közöljük belőle a következő apróságokat:

Egyik kollégánk kis fiát három tárgyból buktatták meg az iskolában. Odahaza nyugtalanul várták. A családban mindig eseményszámba ment a bizonyítvány. Végre megérkezik a fiu.

— Na? — kérdi már messziről türelmetlenül az anyja.

A kis fiu előveszi a bizonyítványt és mielőtt átnyújtja, így szól:

— Mama! Légy férfi!

Egy pesti ügyvédnek a kis fia berohant április elsején a mamájához, ravasz poláival:

— Mama! Mama!

— Mi az, fiacskám?

— Gyere ki azonnal az előszobába... a papa ép most csókolozik egy idegen nővel!

A mama megrémül a rohanást követi a kis fiut az előszobáig. A gyerek itt kinyitja az ajtót és diadallal kiáltja:

— Április! Április! Becsaptalak mama! Nem is egy idegen nő volt, hanem — a szobaleány!

— A kis fiam — mesélte egy színész — a minap különös állapotban került haza az iskolából. A ruhája össze-vissza volt lyukasítva. Kisebb nagyobb lyukak voltak a kis kabátján és a nadrágján és rögtön láttam, hogy a ruha nem véletlen balesetnek, hanem ollónak, vagy késnek esett áldozatul.

— Az Istenért, — kiáltottam rá — mi történt veled?

A fiu szepegeve, sirva vallotta be:

— Fűszerboltot játszottunk és én voltam az — enentáli sajt...

Rövid história egy kis fiuról, akinek minden második nap be kell volnia a anyai parancsból abba a kintőkamrába, melynek fürdőszoba a neve. A minap is bemegy, épea akkor, amikor ezért a műveletért a legrövidebb utközettel kell abbahagyni a sok ólomkatonának, aki harcra készen áll az asztalon. De nincs apelláa, az ólomvitárok fegyverszűnetet kötnek a fürdés tartamára és a kis fiu bemegy a fürdőszobába, ahol dohog a kályha és csurog a kádba a víz.

— Várj egy kicsit — mondja az anyja — mindjárt jövök. A szappant hozom.

Most magára marad a kis fiu a fürdőkamrában. És a következő pillanatban kihallatszik onnan vékony kis hangja, amint voatatottan, cérnavékony énekléssel imádkozik?

— Édes jó istenkém... hozzád fordulok... hogy vezess el ebből a fürdőszobából... legalább a vizet.

Egy pesti kis fiu először volt falun a nyáron és annyira, a mennyire, megtanulta a falusi dolgokat. Az apja borzasztóan örül ennek és egy napon kihallgatta a fiut, mint valami tanító, hogy lássa az előmenetelét.

Azt kérdi tőle:

— Mikor érik a sárzabarack?

— Nyáron.

— Jól van. Hát az őszibarack mikor érik?

— Ősszel.

— Kiűző.

— Hát a körte mikor érik?

— Az is ősszel érik, de nálunk nincs. Csak a szomszédnak van.

— Jól van. És mikor szedi az ember a körtét?

Erre kis habozás következik. Aztán fölragyog a fiu arca. Szeliden szól:

— Mikor a kutya meg van kötve.

Parasztygyerekek handukolnak az országúton a falu felé. Zacsokokat cipeltek. Valaki megállítja őket és a zacsokra mutat:

— Mi van benne?

— Gomba — hangzik a felelet.

A tanár int, hogy nyissák ki a zacsokokat.

— Minek? — kérdik a gyerekek.

— Meg akarom vizsgálni a gombát, hogy jó-e?

Erre kibontják a zacsokokat s a tanár nagy szakértelemmel szemügyre veszi a gombát. Nagy rémülettel szól:

— Azonnal a Dunába vele! Ez mind rossz gomba.

— Dehogyan rossz! — szól hetykén az egyik.

— Hogyne volna rossz! Hisz ezt nem szabad megenni!

Bömbölve szól a gyerek:

— Hát ki akarja megenni? *Eladni visszük!*

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi fotoklub tegnap este fél 8 órakor tartotta meg VII. rendezévi közgyűlését a „Millenium” külön termében az egyesületi tagok élénk részvétele mellett. Stengl Andor, kir. iparfőfelügyelő, egyesületi elnök, a közgyűlést megnyitva, üdvözölte a szép számban megjelent tagokat s a jegyzőkönyvi hitelesítő kiküldése után felkérte Matusik Márton egyesületi titkárt, hogy évi jelentését tegye meg. E jelentésből kitűnik, hogy a klubnak a lefolyt évben összesen 56 tagja volt, kik valamennyien a klub céljait és törekvéseit buzgó érdeklődésükkel és munkásságukkal előmozdítani igyekeztek. A klub tagjainak művészi kiképzése céljából sorozatos előadásokat tartott, melyeket ez évben is folytat, és egy pályázatot is irt ki, melynek díjait a nyertes klubtagok át is vették. A gazda jelentése szerint a lefolyt évben a klub vagyona, felszerelése és könyvtára is jelentékenyen gyarapodott, s míg az 1911. évben csupán 110 szer vették a tagok igénybe a klub sötétkamráját, addig az 1912. évben 242 látogatási nap volt, vagyis több mint kétszerannyi mint az előző évben, mely körülmény a klubtagok fokozatos munkásságáról tanuskodik. A pénztáros, illetve ellenőr jelentése és a jövő évi költségvetés megállapítása után az új tisztikart a következőképp alakították meg: elnök: Stengl Andor, alelnök: Báufi Miklós és Rozsnyai Kálmán, titkár: Matusik Márton és ifj. Guld Emil, pénztáros: Papp László, gazda: Balázs Ferenc és Faix Jacques, ellenőr: Herling Gyula. *Választmányi tagok:* Alt János, Bloch Károly, Darányi János, Fekete Alajos, Marinkovits Péter, Perra Péter, Rozsnyai József dr., Somogyi Jenő, Spiroch Lajos dr., Stine József, Szende Lajos. A közgyűlést társasvacsora követte, amely alkalmával *Rozsnyai József dr.* szép keleti képeket vetített.

(*) Szegénygyermek felruházása. A gazdsággal s a jölettel kötelezettségek járnak. Ezen a kötelezettségnek lelkesedéssel, buzgalommal s őszinte emberbaráti szeretettel tesz eleget az *Aradi Gyermekfelruházó Egyesület*, amely minden esztendőben számos szegényorsu iskolagyermeket ruház fel. Az egyesület lelkes leánycsapatból áll, kiknek elnöke egy fentölt gondolkodású s nemes szívű urileány, *Priegl Irén*. Tavékeny törekvésük ez évben is meghozta a magagvűmölcsét: ötven iskolagyermek kapott ma a Weitzer utcai fiúiskolában sok-sok ruhaneműt. Az egyesület ajándékainak átadása lelketemelő meleg ünnepség keretében történt. A régi és a Mihály utcai iskolák szegénysorsu növendékei *Nádray és Nagy igazgatók* vezetésével keresték fel az iskola dísztermét, ahol az egyesület tagjai, a sok bájos urileány már együtt volt. Megjelentek az ünnepségen a szülők is, hogy részt vegyenek gyermekeik örömeiben. Ugy *Nádray*, mint *Nagy igazgatók* szép beszédben köszönték meg az egyesületnek, de különösen *Priegl Irén* elnöknek emberbaráti törekvését. Majd *Priegl Irén* közvetlen, meleg szavakban szólt a gyermekekhez, tanítóikhoz s a többi jelenlévőkhöz. A gyermekek jó magaviseletre s szeretetre intette, az egyesület tagjait pedig további buzgalomra hita fel. A megkapó beszédért *Priegl Irén*nek szép ünnepségen volt része. Ezután a gyermekek közül többet verseket mondtak fel s a ruhák szegőztésével véget ért a hangulatos ünnepség.

VIDÉK.

A „Piski-i Tisztviselők Olvasóköre“ tagjai január hó 25-én Piskin, a Mohilla-féle nagyvendéglő 5-szes termében, táncvigalommal egy bekötött jótékony célú zárkórú műsoroz-estélyt rendeznek. Kezdeté este pontban fél kilenc órakor. Műsor: Nyitány, Tartja a Vajdahunyadi vasgyár zenekara. Bloch: Lavotta szerelme. Burmester: Valzer. Hegedűn Komlóssy Lenke, zongorán kísérő Szalay Aranka. Morologot mond Farkas Lajos. Merklér: Bölcsődal. Popper: Gavotte, gondolkán Komlóssy Boriska orsz. magy. kir. zeneakadémia tagja, zongorán kísérő Szalay Aranka. Gumbert: Madárdal. Wolff: Éjezska. Kuliffay: Pásztorfiu. Éneklő Szalay Aranka énekművész és okleveles zongoratanárnő. Mozart: Trio. Hegedűn Komlóssy Lenke, zongorán Szalay Aranka és gondolkán Komlóssy Boriska.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. A. Magyar-Vörös Kereszt sorsjegyek közül a 7419—14. és 7429—49, az Osztrák Vörös Kereszt sorsjegyek közül a 11486—50. és 2978—13. számokat a törlesztéshez huzásokon a legkisebb nyeregménnyel kihúzták.

L. Gy. Közölni fogjuk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Az aradi gyáriparosok közgyűlése. Vasárnap, folyó hó 26-án délután 5 órakor, az aradi kereskedelmi és iparkamara székházának nagy üléstermében tartja meg a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének aradi fiókja rendes évi közgyűlését. A közgyűlés gazdag tárgysorozattal magasan kiemelkedik a megszokott közgyűlési tárgyalások keretéből. A megnyitó beszédet Fábry Sándor dr. elnök tartja. Ezen az ülésen mutatkozik be a szövetség új ügyvezető igazgatója, Gratz Gusztáv dr. országgyűlési képviselő, aki Hegedűs Loránt dr.-nak alelnökké választása után lett a szövetség igazgatójává. A közgyűlés legkiemelkedőbb pontja Hegedűs Loránt dr. országgyűlési képviselő, a pénzügyi bizottság elnökének előadása lesz az új adótörvényekről és a választójogi törvényjavaslatról, amelyben reflektálni fog Vássonynak a napokban itt mondott beszédére. Gratz Gusztáv dr. az aktuális közgazdasági politikai kérdéseken kívül főleg a külkereskedelmi helyzetről fog beszélni. A

közgyűlés után, amelyen az elnök érdeklődőket szívesen lát, a fiók elnöksége az Aradra jövő vendégek tiszteletére, akik között lesz ifj. Chorin Ferenc, a Szövetség igazgatósági tagja is, a Központi Szálló külön termében bankettet rendez. Egy teríték ára 6 korona; aláírási iverk a kereskedelmi és iparkamara irodájában, a polgármesteri hivatalban, a Lloyd társulatban, a Kereskedők Körében, az Ipartestületben, a nagyobb aradi takarékpénztárakban, továbbá Adler Andor, Reinhart Gyula, Kerpel Izsó és ifj. Klein Mór üzletében.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távairati tudósítás.

Budapest, január 23

Kézzáru.

Kínálat korlátozott, vételkedv mérsékelt, 10 ezer mm. tartott.

Határidő.

	Déli szár.	Éjszakai szár.
Buza 1913. áprillisa	11.80—11.81	11.82—11.83
Buza 1913. októberre	12.14—12.15	12.12—12.13
Rozs 1913. áprillisa	10.15—10.16	10.17—10.18
Rozs 1913. októberre	9.72—9.73	9.73—9.74
Tenger 1913. májusra	7.72—7.73	7.69—7.70
Zab 1913. áprillisa	10.73—10.74	10.70—10.71
Zab 1913. októberre	8.97—8.98	8.89—8.90

Az árak 50 klotononként számítva.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Pénteken, 1913. január hó 24-én:

A) Bérlet

A) Bérlet.

Itt először:

A lila dominó.

Operette 3 felvonásban. Irta: Gatti és Jenbach. Fordította: Mérei Adolf. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Vicomte Sorise	Polgár S.	Rajmond	Ajtai Ödön.
Georgine	Kállay Jolán.	Baroné	Benkőné.
Elledon	Hajdutska L.	Rác Jancsi	Balázs B.
Loni	Nógrádi M.	Jean, lakáj	Olasz Gy.
Anatol gróf	Huszár K.	Frederico	Szabó Lajos.
Prosper	Győző A.	Pincér	Utasi Béla.

Kezdeté este 7/8 órakor.

NYILTTÉR.*

A meghülés következményeit

sokkal könnyebben viseljük el, ha egy ideig Scott féle Emulsiót szedünk és ez által a testet állandóan új erőhöz juttatjuk. Scott féle Emulsió hatása oly kipróbált és elismert, hogy sokan felnőttek épügy, mint gyermekek, rendszeresen szedik a meghülésselel fenyegető időben, vagy a hidegebb időszak beállta előtt, hogy a meghülésnek elejét vegyék. A test ellenállóképessége ezáltal rendkívül fokozódik, ami különösen gyengébb szervezeti embereknél, akik különben minden időjárásváltozásnál hülésekkel bajlódnak, kívánatos hatás.

A legtisztább és leghatékonyabb alkatrészekből készült és a különleges Scott féle eljárás által élvezhetővé és jóízűvé tett Scott féle Emulsió megbízható és alkalmas szer az egészségnek tartós és gyors megerősítésére.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére W-i-n, VII, akkor egy gyógyszertáran próbaadagot küldünk. 6013

Maga szármalmas színben van, édesem,

s én nem értem, hogyan kinlódhat olyan sokáig egy huruttal. Magától ugyan nem mulik el az ilyesmi, ellenben a legveszedelmesebb betegségekhez juthat, az elhanyagolt huruttal. Vásároljon tehát Fay-féle valódi ásványpasztillát! Hatásos alkotórészeik a sodeni gyógyítóforrás vizéből van és sok ezer ember bizonyította, hogy Fay valódi sodenije ideális szer olyan baj ellen, mint az Öné. Különös i mertetőjeie: a Fay név és íráshár ellenőrző papiros-szalag Sodeni község polgármesterének pecsétjével.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves

ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

5800—1912. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A körösbökényi kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Codrul takarékos és hitelintézet r. t. körösbökényi bej. cég végrehajthatónak, Kalkó István háromalmási lakos végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverés 14000 kor. és 6000 kor. tőkekövetelések ezeknek 1912. évi április hó 26. napjától járó 6% kamatai 1/8% váltódíj, 598 kor. 50 fill. eddigi, valamint jelenleg 124 kor. 30 fillérben megállapított és még felmerülendő költségek, továbbá az ezennel csatlakozottnak kimondott dr. Kozma Antal ügyvéd végrehajthatónak 20 kor. 89 fill. tőke, ennek 1912 évi június hó 11-től járó 5% kamatai 27 kor. 40 fill. költség, valamint dr. Grozda Aurel végrehajthatónak 319 kor. 05 fill. tőke, ennek 1912 évi június hó 4-től járó 5% kamatai 72 kor. 80 fill. költség kielégítése végett az aradi kir. törvény-zék illetve a körösbökényi kir. járásbíró-ság területén levő Décsé község határában fekvő és a décséi 618 sz. tjkvben A.1 sor 1876 hrsz a. felvett legelő és ház-ból álló jószágtestre, 987 K, továbbá a décséi 403 sz. A.1 sor 1878 hrsz.

a. felvett vizimalom és benzin motoros leztörő malomból álló jószágtestre 800 kor. mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendeltek azzal, hogy a fenti csatlakozó elrendelése csupán a 618 sz. tjkvben felvett s fenti megjelölt ingatlanra vonatkozik, és h gy a fentebb megjelölt ingatlan D-cse községhezánál 1913. évi márius hó 15. napján délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen a fenti megállapított kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron el nem fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%-ot bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. törvenycikk 42. §-ában jelz ttárfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Körösbökényben, 1913. évi december hó 17. napján.

Kir. járásbíró-ság, mint telekkönyvi hatóság.

Szűcsy s. k.
kir. járásbíró.

651

Diamant Ferencz

villamos világítás, telefon-csengő berendező, csillár- és izzótestek raktára 3161

Deák Ferenc-u. 7.

Telefon 595. szám

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielné!

Arad, Deák Ferenc-utca 43. sz.
Minden hétfő este 8 óráig

Kereskedelmi gyakorlattal bíró gép- és gyorsírásban jártas kisasszony, csetleg fiatalember alkalmazást nyer helybeli nagy vállalatnál. Ajánlatok „Pontos és gyors jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 806

URÁNIA

1913. évi január 24., 25. és 26-án
péntek, szombat és vasárnap

SENKI LEÁNYA

Dráma 3 felvonásban
szenzációs sláger és

A COWBOY ÖNFELÁLDOZÁSA

Amerikai dráma.

21

Nyomtatványok

izléses és csinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

Az ingatlanforgalmi és Parcellázóbank r. t. Arad, Petőfi u. 1. sz. (Telefon 861.) áruba bocsátja az Arad város határában lévő a Pécskai országot mellett elterülő

Prohászka dülő

67. sz. (volt Kristóffy-féle) 210 kis holdas ingatlanát igen előnyös fizetési feltételekkel. A tanya 40-50 kis hold földdel egy tagban, többi 5-10 holdas parcellákban

adatik el!

III-331.

104-1912. kh. sz.

Hirdetmény.

Az ország egyes fontosabb piacain a kertészeti termények árai között oly különbségek mutatkoznak, amelyek a szállítási távolságokkal és egyéb természetes árképző tényezőkkel nem indokolhatóak. A m. kir. földművelésügyi miniszter 126470. XI. 1. számú rendelete szerint ezen visszasságokon olyképen kíván segíteni, hogy ezek közül az egyének közül, akik a kertészet ügyei iránt melegebb érdeket tanúsítanak a piaci hírszolgálat terén megfelelő szervezetet óhajt létesíteni. Felhívom tehát a nagyközönség azon lelkeseit és a közügyek érdekében szolgálatra mindig kész tagjait, kik ezen hírszolgálatot előmozdítani óhajtanak, hogy azt nevük és lakhelyük pontos megjelölése mellett hivatalomnál folyó évi január hó 30-ig jelentsek be.

Arad, 1913. évi január hó 13.

Greén,
h. főkapitány.

Egy 2 középiskolát végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu nyomdász-tanulónak

felvétetik.

27111-1912. kh. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozása és azokon a szabad közlekedés akadályainak elhárítása tárgyában alkotott 12757-408-1884. számú szabályrendelet 4. §-a alapján meghagyom a ház és telektulajdonosoknak, vagy ezen ingatlanok gondozásával megbízottaknak, hogy házuk és telkük előtt elvonuló gyalogjárdát állandóan tisztán tartassák, arról a havat leesés után azonnal leseperjék s ha a járdák síkosak, azt homok, fűrészpor vagy hamuval azonnal beszórják, mert ellenkező esetben a munkálatok költségükre hivatalból lesznek foganatosítva, ezenkívül a rendőri büntető s ha netán a járda nem takarítása vagy fel nem szórása következtében valakit baleset érne, a btkv. 319. §-a alapján is eljárás lesz a mulasztó ellen indítva.

Arad, 1912. évi december hó 13-án.

Greén,
h. főkapitány.

Ha finom Teát, Rumot óhajt forduljon Vojtek és Weisz-céghez Aradon.

Teák.		Rumok.	
	Kor.		Kor.
1 csom. igen fin. keverék	— 50	1/2 lit. üv. „Hungaria“	1.10
1 „ „ „	1 —	1 „ „ „	2.20
1 „ „ „	2 —	1/2 „ „ „ Jamaica II.	1.30
1 „ fin. keverék 1/2 k. c.	2.50	1 „ „ „ II.	2.60
1 „ „ „ törmelék	— 40	1 „ „ „ I.	1.80
1 „ „ „	— 80	1 „ „ „ I.	3.60
1 „ „ „ kiló	7. —	1/2 „ „ „ fortior.	2.70
1 „ Popoff-féle 4 sz.	7. —	1 „ „ „	5.40
1 „ „ „ 6 „	5.50	1/2 „ „ „ antiqu.	3.70
1 „ „ „ 8 „	4.50	1 „ „ „	7.40

Postai megrendelések naponta pontosan eszközöltetnek.

Általánosan kedvelt legjobb hatásu

és ízű **Hajós-féle Csukamájolaj** most érkezett meg. E fontos és nagy táperejű szer kitűnő hatásának bizonyult mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögésnél, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. stb.

Ara egy üvegnek 2 korona.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin“

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete **Hajfestő** a „HELOGEN“! Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehet mosni. Ara 2 korona.

Kitűnő amerikai **gummi** a „NITER“ 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

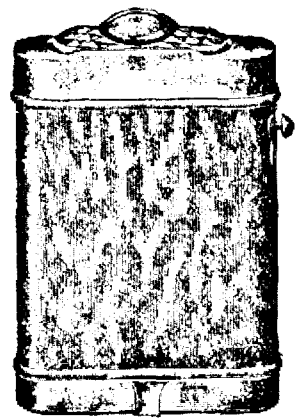
Hajós Árpád gyógyszer-tárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Villanyos zseblámpa

mindig friss töltesel.

Villanyberendezések, villanyosillárók.

Dynamó gépek, villanymotorok olcsón kaphatók

Kalmár Józsefnél
Arad, Salacz-utca 2. sz. 1681

Alkalmi vétel és eladások

Ékszer-tárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktár

Deutsch Izidor

Óra és ékszerész

Neitzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereztetnek. Telefon 488. Telefon 488.

Permetezőjavítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

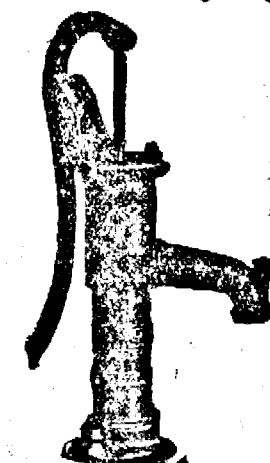
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummicsővek legolcsóbb gyári árakon. A szivattyu-hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik, és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

golyó szelepekkel. 1701

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jóműködéséért 3 évi jótállás (ingyenjavítás) hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű, belül gummirózott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

HÖNIG OTTÓ

m. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyukészítő.

Arad, Rákóczi-u. 27. sz.